

Projekt

z dnia 29 października 2024 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU PROSZOWICKIEGO**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia "Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027" za lata 2022 - 2023"

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 54 z późn. zm.) Rada Powiatu Proszowickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027" za lata 2022-2023 - stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Proszowickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu
Proszowickiego

Anita Spurek

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU
PROSZOWICKIEGO
NA LATA 2020-2023 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027
ZA LATA 2022-2023**

Proszowice 2024

ul. Styki 8/3
45-753 Opole
tel./fax: 77 474-24-57
kom. 605-26-24-27
e-mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Proszowickiego
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

za lata 2022-2023
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
pod kierunkiem mgr inż. Beaty Podgórskiej

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W POWIECIE PROSZOWICKIM ZA LATA 2022-2023.	5
3. POLITYKA EKOLOGICZNA.	5
4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA	8
4.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.	8
4.2. KLIMAT AKUSTYCZNY.	21
4.3. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.	27
4.4. ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.	28
4.4.1. Wody powierzchniowe.	28
4.4.2. Wody podziemne.	34
4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa.	35
4.5. ZASOBY GEOLOGICZNE.	36
4.6. GLEBY	39
4.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW.	40
4.7.1. Odpady komunalne	40
4.8. ZASOBY PRZYRODNICZE.	42
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	42
4.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.	47
5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW	50
6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI	71
6.1 ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITORINGU POŚ	77
7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA	77
8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA.	80
9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	81
10. LITERATURA	82

SPIS TABEL

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Powiatu Proszowickiego.	9
Tabela 2. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022 w strefie małopolskiej.	11
Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2023 w strefie małopolskiej.	11
Tabela 4. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza dla województwa małopolskiego za lata 2022-2023 w postaci graficznej.	13
Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.	22
Tabela 6. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Powiatu Proszowickiego.	23
Tabela 7. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN} oraz L_N - Powiat Proszowicki.	23
Tabela 8. Liczba lokali mieszkalnych w przekroczeniach poziomów hałasu dla wskaźników L_{DWN} i L_N	23
Tabela 9. Wyniki oceny wykonanej dla punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu diagnostycznego w 2022 r. zlokalizowanych na obszarze JCWP obejmujących teren Powiatu Proszowickiego.	31
Tabela 10. Ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP ujętych w Planie gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły.	32
Tabela 11. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2022 roku na terenie Powiatu Proszowickiego (monitoring diagnostyczny i regionalny).	34
Tabela 12. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2023 roku na terenie Powiatu Proszowickiego.	35
Tabela 13. Sieć wodociągowa w Powiecie Proszowickim w odniesieniu do wartości bazowej (wg GUS).	35
Tabela 14. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Proszowickim w odniesieniu do wartości bazowej (wg GUS).	36
Tabela 15. Ładunki zanieczyszczeń w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Proszowickim.	36
Tabela 16. Liczba osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Powiatu Proszowickiego wg bazy SOPO.	37
Tabela 17. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Powiatu Proszowickiego znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.	38
Tabela 18. Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2019-2023.	40
Tabela 19. Informacja o występowaniu wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Proszowickiego.	42

Tabela 20. Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego.....	43
Tabela 21. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Proszowickiego	44
Tabela 22. Liczba miejscowych zagrożeń w 2022 i 2023 roku w podziale na wielkość zagrożenia.....	48
Tabela 23. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	50
Tabela 24. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	52
Tabela 25. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	53
Tabela 26. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	54
Tabela 27. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	54
Tabela 28. Realizacja zadań własnych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego.....	55
Tabela 29. Realizacja zadań monitorowanych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego.....	67
Tabela 30. Wskaźniki monitoringu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego w odniesieniu do wartości bazowej.....	72
Tabela 31. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji.....	78

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2016-2023.....	10
Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2016-2023.....	10
Rysunek 3. Obszary priorytetowe POŚpH – 10% obszarów o najwyższych wartościach N_{HA} drogowego w rejonie głównych dróg.....	25
Rysunek 4. Lokalizacja działań naprawczych POŚpH na terenie województwa na tle obszarów priorytetowych.....	26
Rysunek 5. Obszary chronione na terenie Powiatu Proszowickiego	46

1. WSTĘP

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.) organ wykonawczy powiatu co 2 lata przedstawia radzie powiatu Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 został przyjęty Uchwałą Nr XXIII/176/2020 Rady Powiatu Proszowickiego z dnia 17 września 2020 r. Ustawa „Prawo ochrony środowiska” nie określa wymagań dotyczących formy i struktury raportu z realizacji Programu ochrony środowiska. W samym Programie założono, iż analiza realizacji programu polegać będzie przede wszystkim na monitorowaniu czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

W obowiązującym Programie Ochrony Środowiska założono, że system monitoringu dla powiatu powinien zawierać n/w działania, które pozwolą na bieżące monitorowanie jego realizacji:

1. systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
2. uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
3. przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
4. analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
5. analiza przyczyn odchyleń oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
6. przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W POWIECIE PROSZOWICKIM ZA LATA 2022-2023

Dane podstawowe do sporządzenia Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego za lata 2022-2023 stanowią głównie:

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027,
- sprawozdania opisowe z realizacji budżetu Powiatu Proszowickiego za 2022 i 2023 rok,
- raporty i roczne oceny stanu środowiska w województwie małopolskim wykonywane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (GIOŚ-RWMŚ) w Krakowie za 2022 i 2023 r.,
- rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska,
- informacje pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Proszowicach,
- informacje statystyczne GUS,
- opracowania własne.

3. POLITYKA EKOLOGICZNA

W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy – Prawo ochrony środowiska nastąpiła zmiana sposobu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska. Obecnie jest ona prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Według Wytycznych Ministra Środowiska do przygotowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, w celu zapewnienia adekwatności i komplementarności poszczególnych POŚ, należy zadbać o ich spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego oparty jest na zapisach następujących dokumentów:

- *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku* (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.). Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.

- *Wytyczne Ministra Środowiska do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, które podają sposób i zakres dokumentu oraz wskazówki, co do zawartości programów. Do podstawowych zasad tworzenia programów ochrony środowiska:
- *zwięzłość i prostota,*
 - *spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi,*
 - *konsekwentne i świadome stosowanie terminów,*
 - *oparcie na wiarygodnych danych,*
 - *prawidłowe określenie celów,*
 - *przygotowanie założeń do POŚ,*
 - *włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ,*
 - *przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.*

W wytycznych określono następujące obszary interwencji:

1. *ochrona klimatu i jakości powietrza,*
2. *zagrożenia hałasem,*
3. *pola elektromagnetyczne,*
4. *gospodarowanie wodami,*
5. *gospodarka wodno-ściekowa,*
6. *zasoby geologiczne,*
7. *gleby,*
8. *gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,*
9. *zasoby przyrodnicze,*
10. *nadzwyczajne zagrożenia środowiska.*

Wymienione powyżej obszary interwencji powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.:

- *adaptację do zmian klimatu,*
- *nadzwyczajne zagrożenia środowiska,*
- *działania edukacyjne,*
- *monitoring środowiska.*

- "Polityka ekologiczna państwa 2030" jest najważniejszą strategią w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Rolą "Polityki ekologicznej państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Cel główny "Polityki..." - *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców* został przeniesiony wprost ze Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- *zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,*
- *likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,*
- *ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,*
- *przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,*
- *zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,*
- *wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,*
- *gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,*
- *zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,*
- *wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),*

- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych oraz susz na znaczeniu zyskują działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. *Polityka ekologiczna państwa 2030* przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne (szczególnie o charakterze unikalnym przyrodniczo lub kulturowo) oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustosynnienie, o niskim procencie lesistości.

Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r." w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

W dokumentach tych określono długoterminową politykę ochrony środowiska odpowiednio dla województwa małopolskiego oraz Powiatu Proszowickiego, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.

4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

Jakość poszczególnych obszarów interwencji powinna być nieustannie monitorowana, co ma na celu rejestrację oraz analizę krótko- i długoterminowych zmian zachodzących w systemach ekologicznych pod wpływem zmian klimatu, zanieczyszczeń i innych przejawów ingerencji człowieka. Analiza zebranych danych o jakości środowiska pozwala również na określenie zadań zmierzających do poprawy stanu ekologicznego wszystkich komponentów środowiska.

Coroczny monitoring środowiska na terenie Powiatu Proszowickiego prowadzony jest przez GIOŚ-RWMŚ w Krakowie. Wszelkie zmiany jakości środowiska jakie zaszły w okresie lat 2022-2023 zostały opisane i podsumowane w oparciu o publikacje GIOŚ-RWMŚ w Krakowie (w chwili opracowywania dokumentu nie są jeszcze dostępne wszystkie wyniki monitoringu środowiska za rok 2023). Również na chwilę przygotowania dokumentu nie są dostępne w całości dane statystyczne GUS za 2023 rok (będą dostępne w III kwartale 2023 r.), wobec czego porównania dokonano w odniesieniu do dostępnych danych z lat poprzednich.

4.1. Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska*, do 30 kwietnia każdego roku, GIOŚ-RWMŚ dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy) lub utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Oceny i obserwacji zmian dokonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031) oraz ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.).

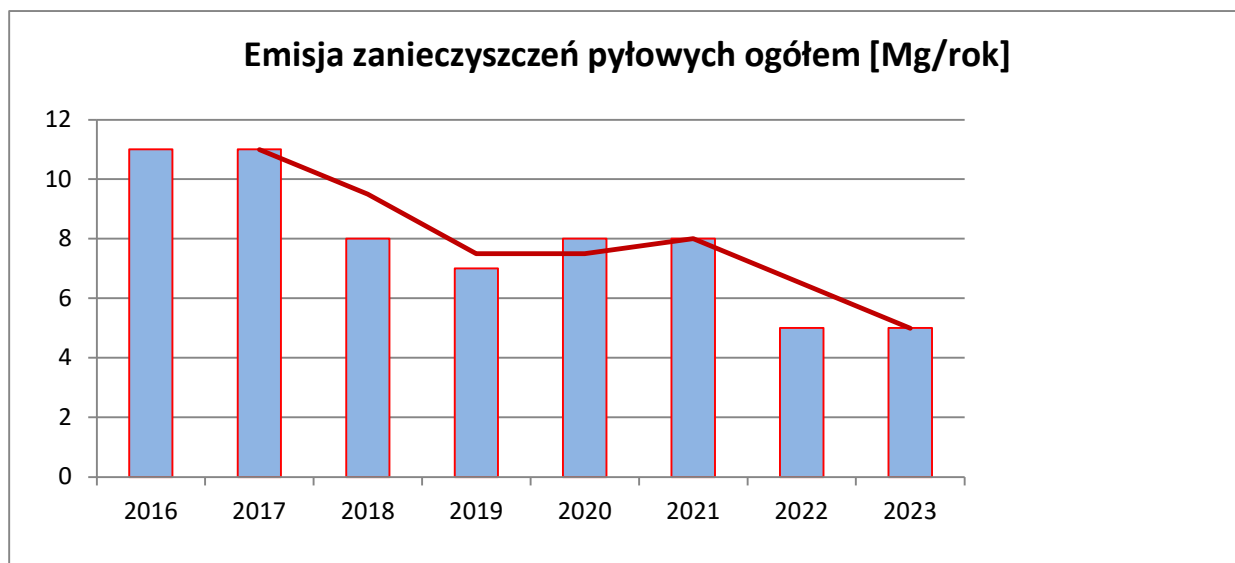
Główny Urząd Statystyczny podaje dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego. Na przestrzeni lat 2016-2023 ilość zanieczyszczeń pyłowych i gazowych przedstawiała się jak w tabeli i na wykresach poniżej:

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Powiatu Proszowickiego.

Emisja zanieczyszczeń		Ilość zanieczyszczenia w Mg/rok							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pyłowych:	ogółem	11	11	8	7	8	8	5	5
	ogółem na 1km ² powierzchni	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
	ze spalania paliw	11	11	8	7	8	8	5	5
gazowych:	ogółem	3 324	3 318	2 858	2 765	2 271	3 189	2 182	2 188
	ogółem (bez dwutlenku węgla)	44	42	26	26	30	28	21	24
	niezorganizowana	0	23	25	22	21	19	26	18
	dwutlenek siarki	14	14	5	5	5	7	5	5
	tlenki azotu	5	9	7	7	7	7	5	6
	tlenek węgla	12	17	13	12	13	12	10	11
	dwutlenek węgla	3 280	3 276	2 832	2 739	2 691	3 161	2 161	2 164

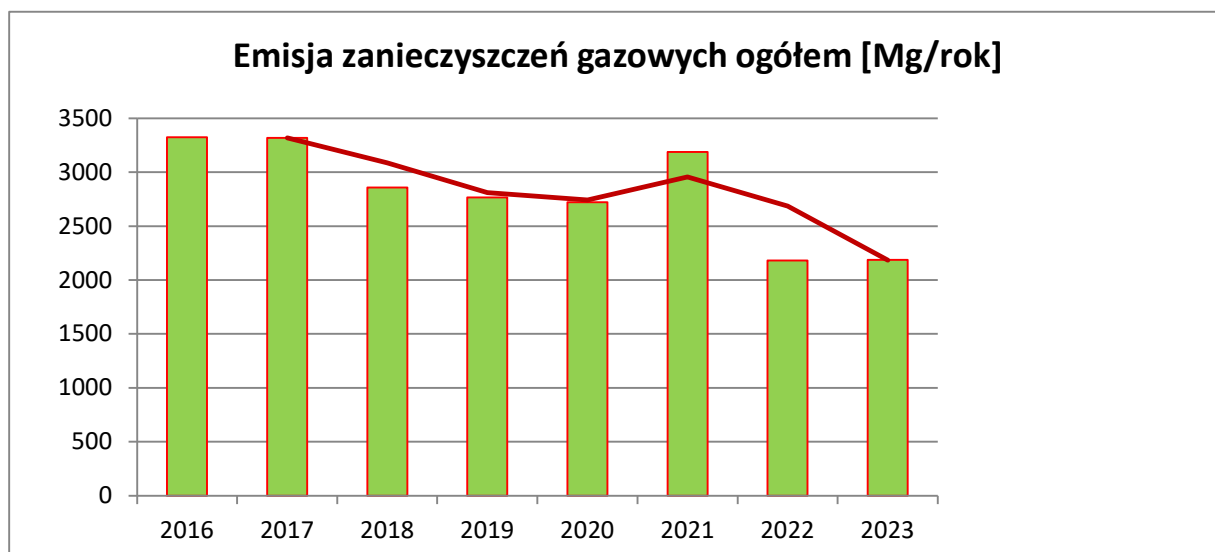
Źródło: www.stat.gov.pl

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2016-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2016-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni lat 2016-2023 emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Proszowickiego ulegała asymptotycznemu zmniejszeniu.

Monitoring

Oceny i obserwacji zmian dokonuje GIOŚ-RWMŚ w Krakowie w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 kwietnia 2021 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2021, poz. 845 – tekst jednolity) oraz ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.).

Oceny za lata 2022-2023 wykonano zgodnie z podziałem kraju, w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,

- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji (strefa małopolska).

Klasyfikacji stref wykonano w następujących klasach:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza.

Jakość powietrza atmosferycznego:

Rok 2022 – klasyfikacja stref:

Tabela 2. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022 w strefie małopolskiej.

Ochrona zdrowia												Ochrona roślin		
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM 2,5 ²	SO ₂	NO _x	O ₃
A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport za 2022 rok GIOŚ-RWMS Kraków.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa małopolska uzyskała klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za 2022 rok” obszar Powiatu Proszowickiego w ramach „strefy małopolskiej” został zakwalifikowany:

- wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni, O₃, do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM₁₀, B(a)P, PM_{2,5},
- wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** pod względem poziomu SO₂, NO_x i O₃.

Dla zanieczyszczeń zaklasyfikowanych do klasy C wymagane jest opracowanie „Programu Ochrony Powietrza” dla obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Rok 2023 – klasyfikacja stref:

Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2023 w strefie małopolskiej.

Ochrona zdrowia												Ochrona roślin		
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM 2,5 ²	SO ₂	NO _x	O ₃
A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A1	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport za 2023 rok GIOŚ-RWMS Kraków.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa małopolska uzyskała klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za 2023 rok” obszar Powiatu Proszowickiego w ramach „strefy małopolskiej” został zakwalifikowany:

- wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom SO_2 , NO_2 , C_6H_6 , CO , Pb , As , Cd , Ni , O_3 , $PM_{2,5}$ do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM_{10} , $B(a)P$,
- wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** pod względem poziomu SO_2 , NO_x i O_3 .

Dla zanieczyszczeń zaklasyfikowanych do klasy C wymagane jest opracowanie „Programu Ochrony Powietrza” dla obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.) dla stref, dla których poziom substancji w powietrzu przekracza poziom dopuszczalny marszałek województwa ma obowiązek przygotować projekt programu ochrony powietrza.

Celem takiego programu jest opracowanie harmonogramu rzeczowo – finansowo - czasowego, którego wdrożenie pozwoli na realizację ustalonych zadań prowadzących do zmniejszenia poziomu w/w substancji do poziomu dopuszczalnego.

Na terenie Powiatu Proszowickiego zlokalizowanych jest łącznie 5 czujników systemu Airly monitorujących stężenia zanieczyszczeń:

- Proszowice, ul. Parkowa,
- Proszowice, ul. T. Kościuszki,
- Proszowice, ul. Krakowska,
- Proszowice, ul. Szpitalna,
- Nowe Brzesko, ul. Polna.

Wyniki pomiarów z każdego z nich można sprawdzić pod linkiem: www.airly.org

Funkcjonują także 4 czujniki systemu Syngeos:

- Nowe Brzesko, Szkoła Podstawowa,
- Mniszów, Szkoła Podstawowa,
- Sierosławice – Szkoła Podstawowa,
- Koszyce – Rynek 21.

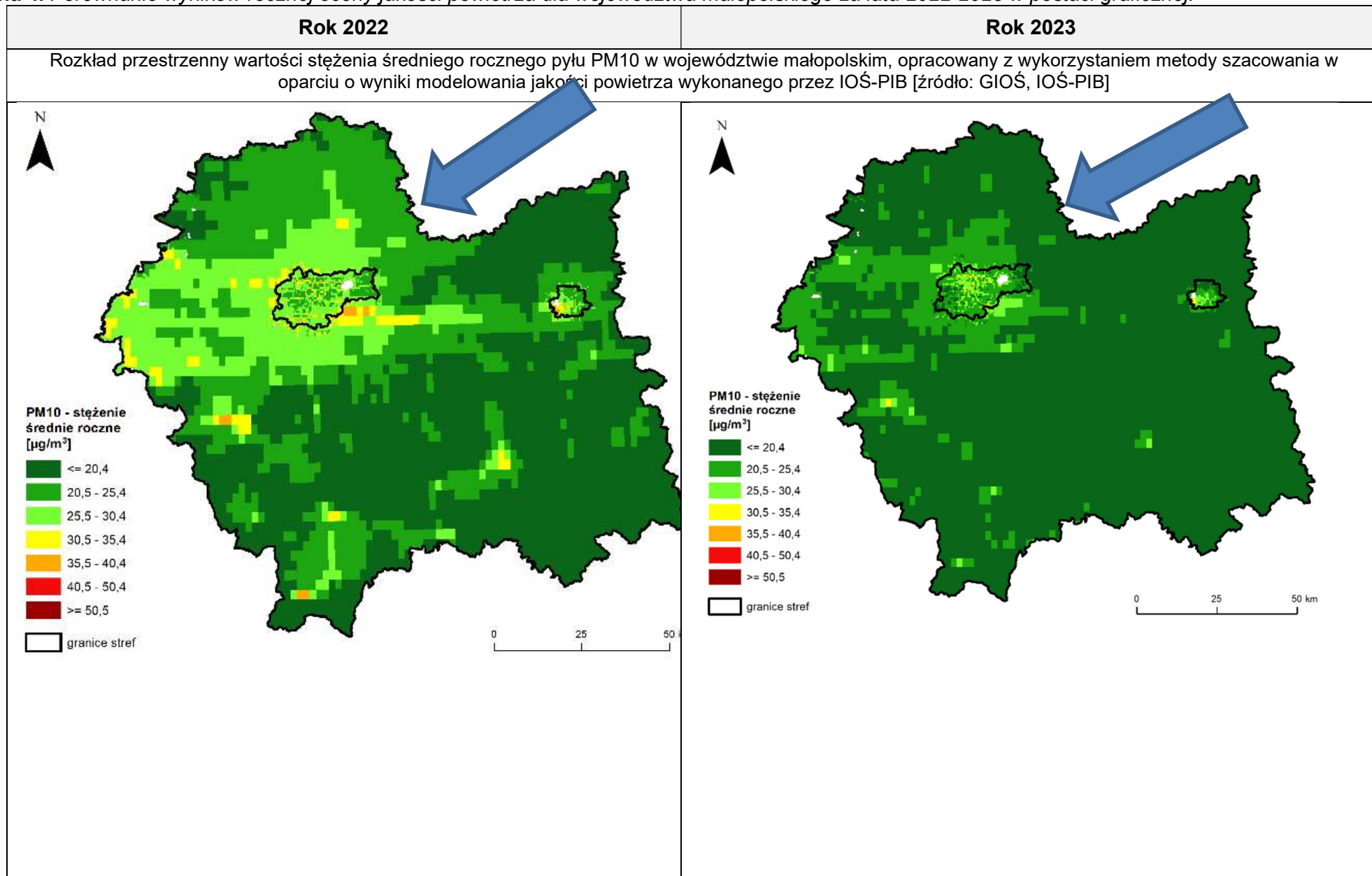
Podsumowanie monitoringu jakości powietrza za lata 2022-2023:

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu Proszowickiego są:

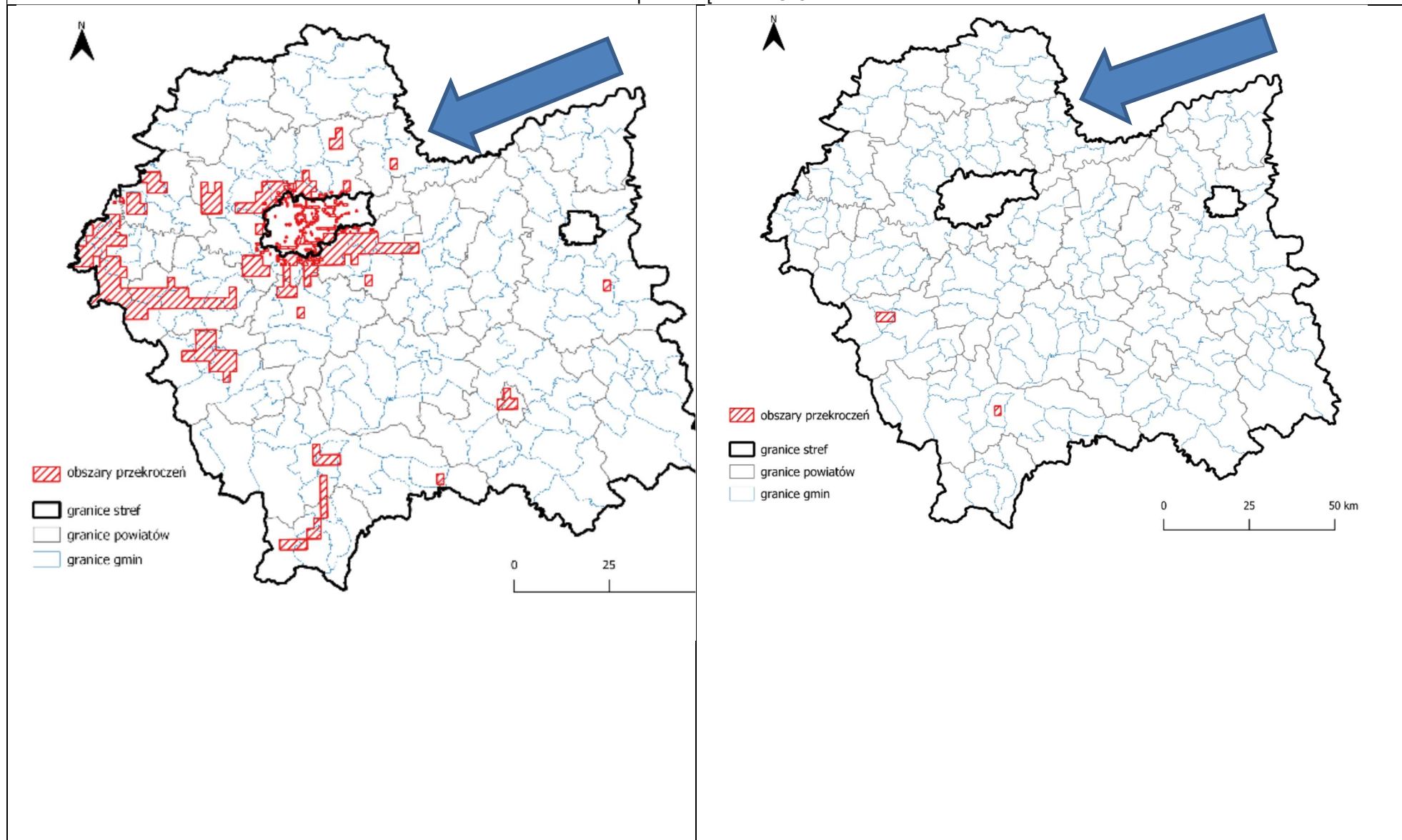
1. źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitery z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
2. źródła transportowe (liniowe),
3. zanieczyszczenia napływające spoza terenu powiatu, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru,
4. źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych,
5. pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.

Porównanie jakościowe wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023 w postaci graficznej przedstawiają rysunki w tabeli poniżej:

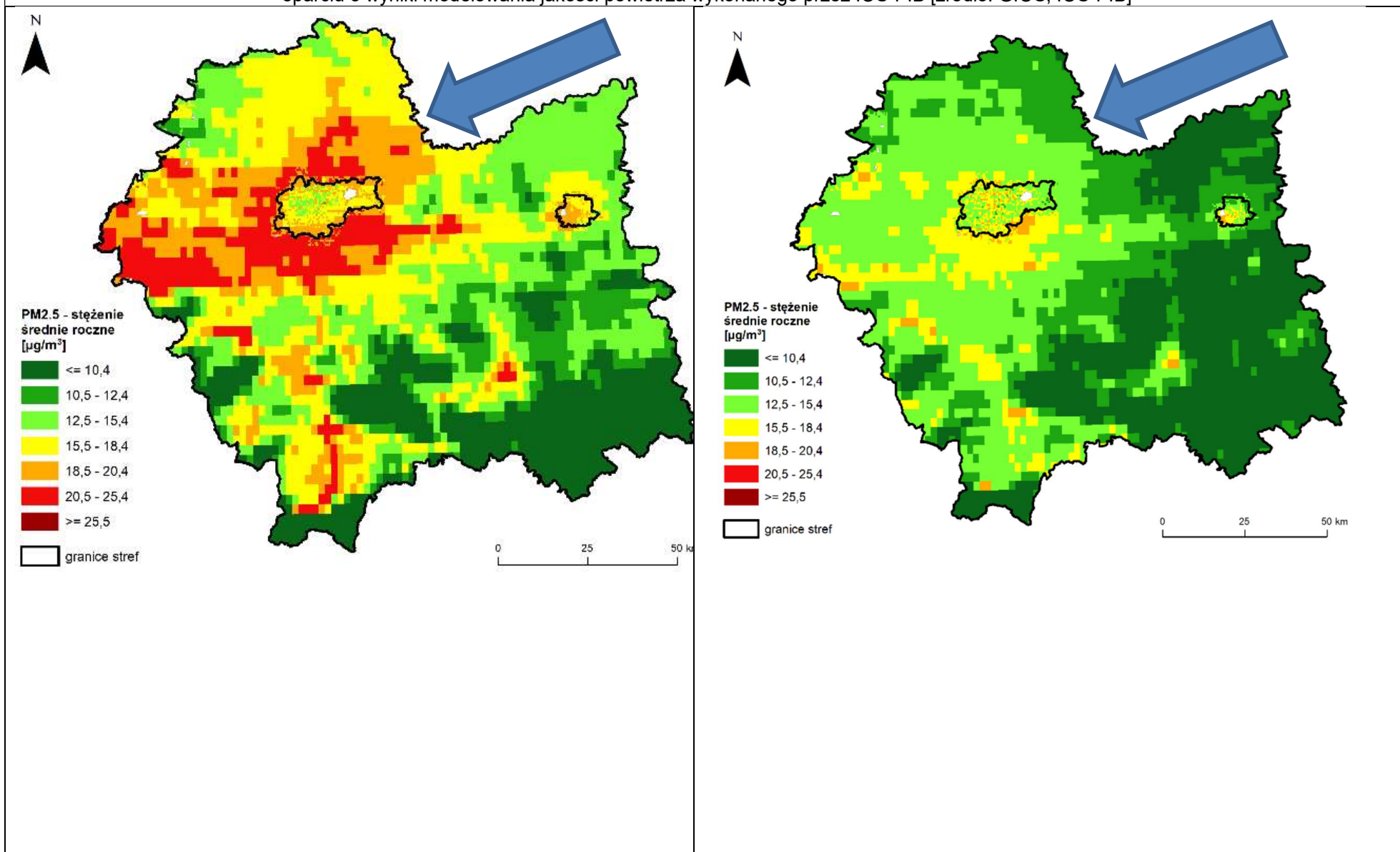
Tabela 4. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza dla województwa małopolskiego za lata 2022-2023 w postaci graficznej.

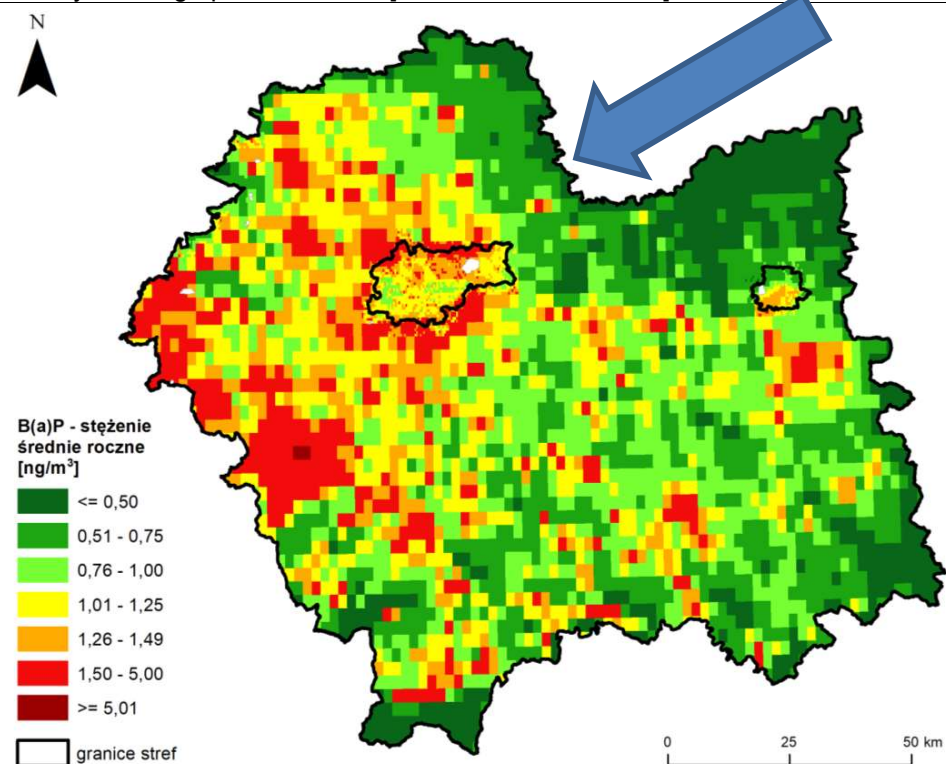
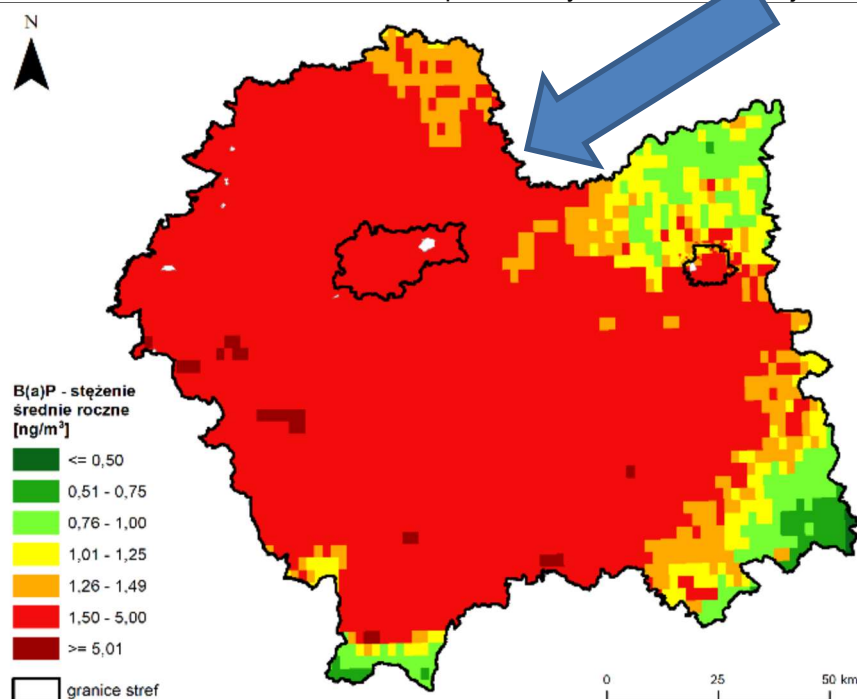
Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim [źródło: GIOŚ]

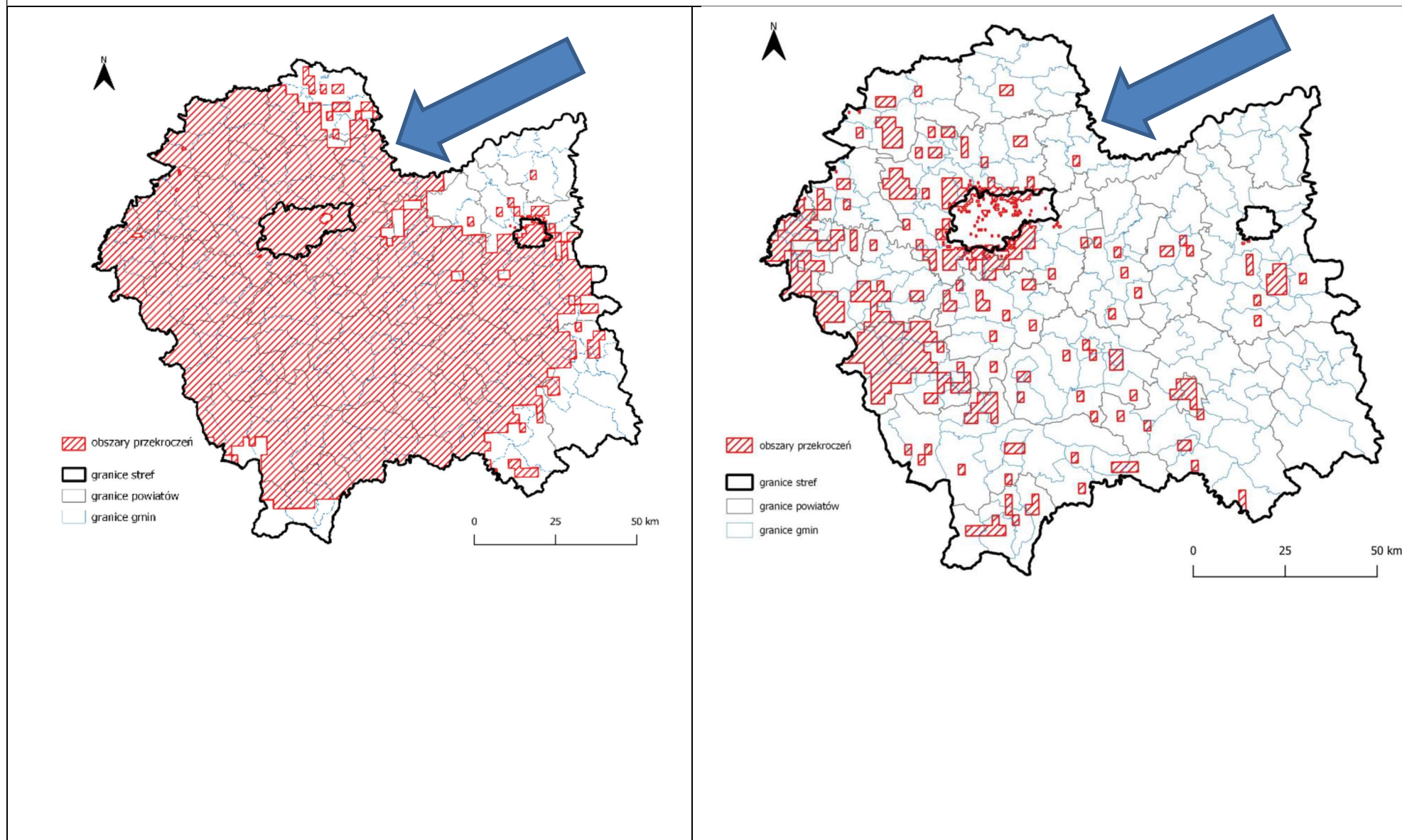
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM_{2,5} w województwie małopolskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

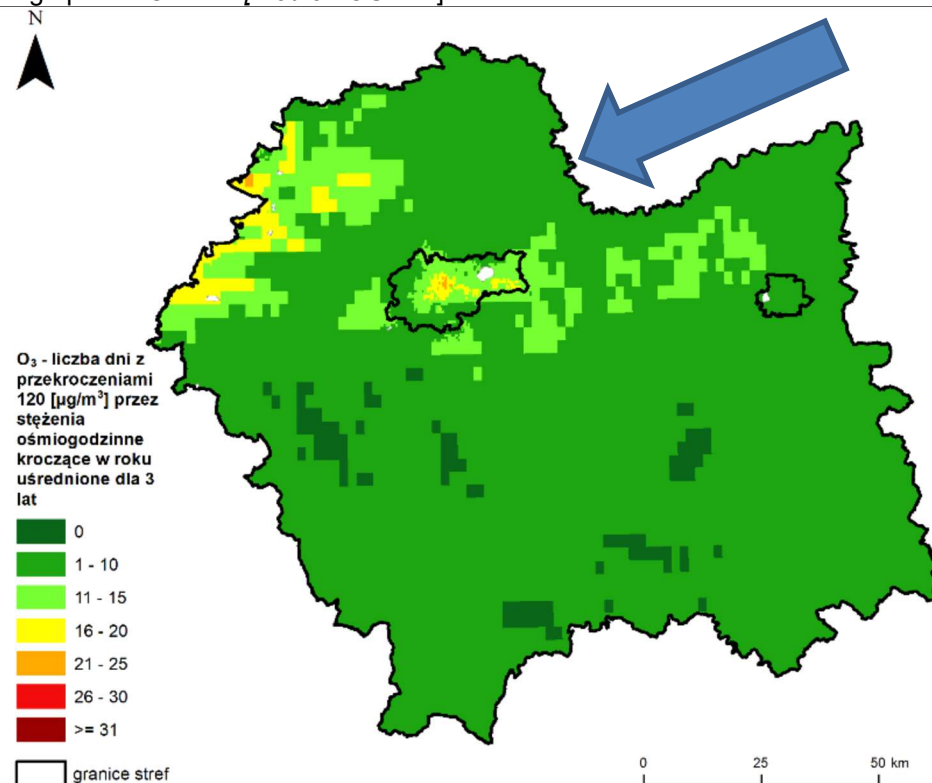
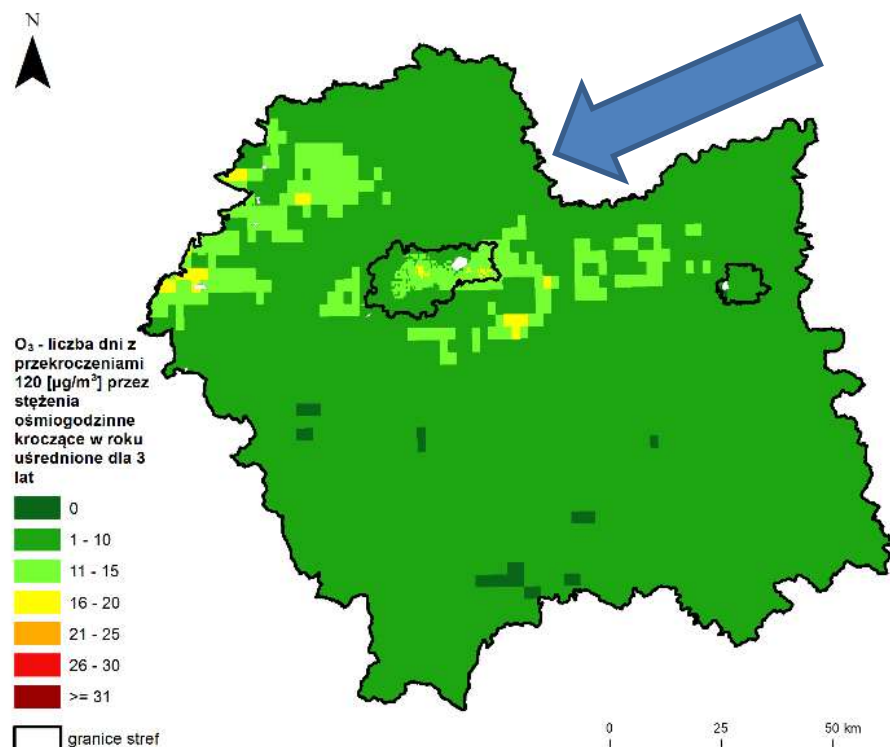
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w województwie małopolskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

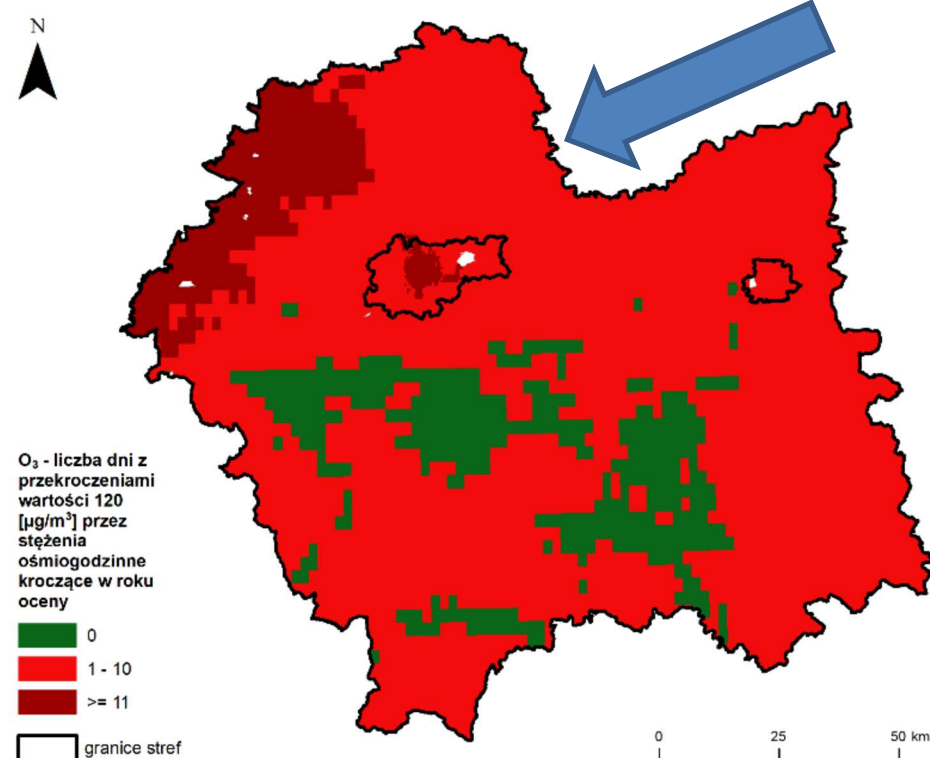
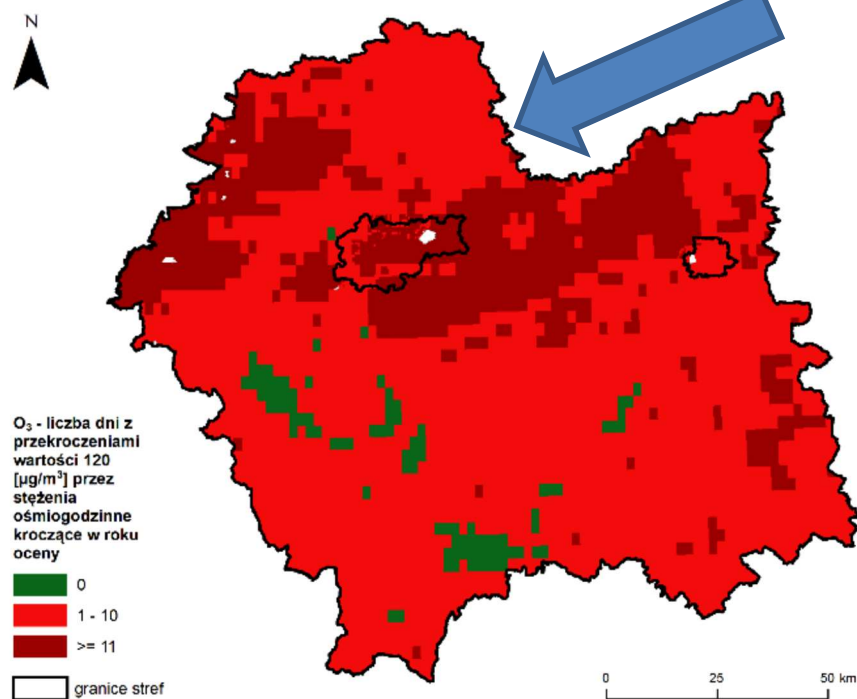
Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim [źródło: GIOŚ]

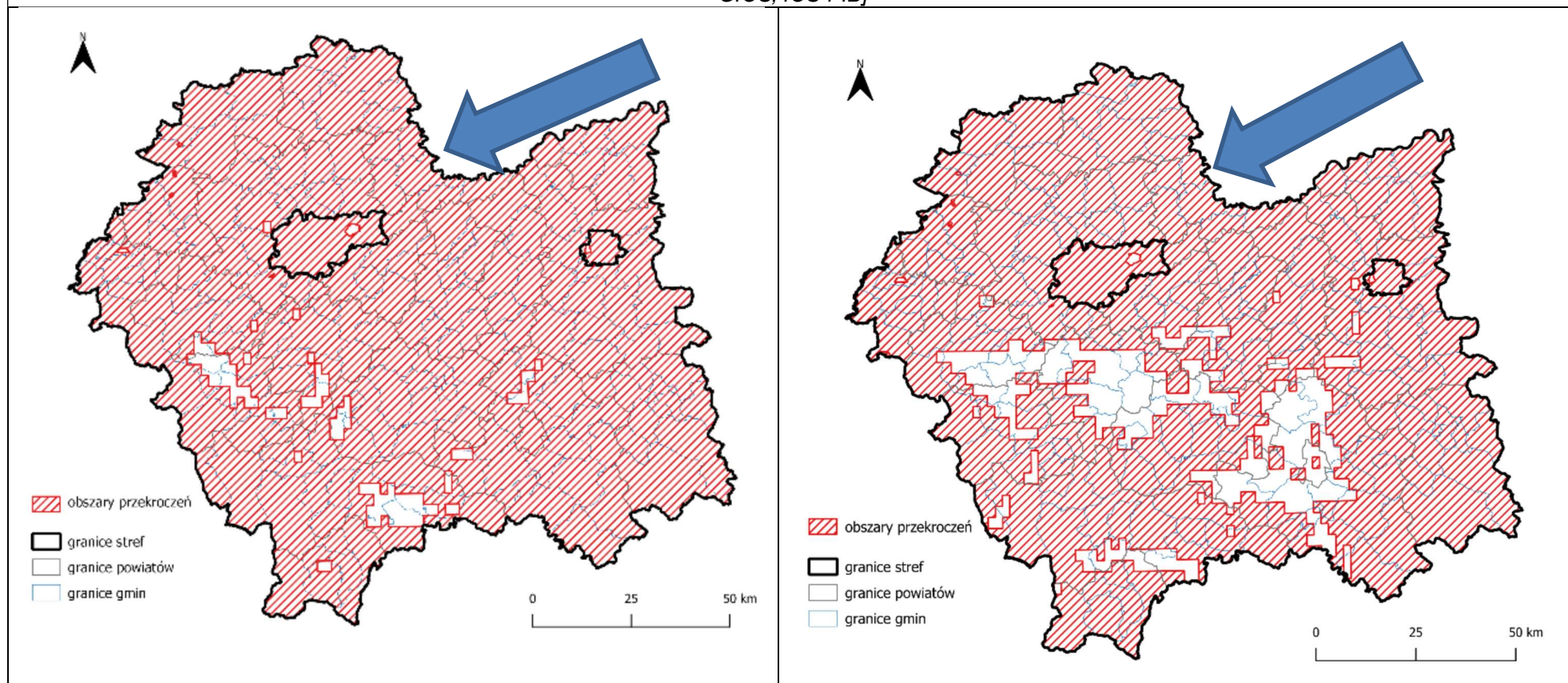
Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego O_3 na obszarze województwa małopolskiego – średnia z 3 lat, będący wynikiem modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: IOŚ-PIB]

Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego O₃ na obszarze województwa małopolskiego, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego O_3 określonego za względu na ochronę zdrowia na obszarze województwa małopolskiego [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Źródło: GIOŚ-RWMS

Na podstawie porównania wyników oceny jakości powietrza dla województwa małopolskiego (z lat 2022-2023), w szczególności dla Powiatu Proszowickiego obserwuje się:

- zmniejszenie wartości średniorocznej pyłu zawieszonego PM₁₀,
- brak obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ na obszarze powiatu,
- zmniejszenie wartości stężenia średniorocznego pyłu PM_{2,5} na obszarze powiatu,
- zmniejszenie wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu na obszarze powiatu,
- brak obszarów przekroczeń stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu na obszarze powiatu,
- niewielkie zmiany w zasięgu obszarów przekroczeń poziomu docelowego ozonu na obszarze powiatu,
- występujące obszary przekroczeń liczby dni z przekroczeniami poziomu celu długoterminowego ozonu na obszarze powiatu.

4.2. Klimat akustyczny

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.) traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. (Dz.U. 2014 poz. 112 - tekst jednolity) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. 2005 Nr 263, poz. 2202 ze zm.),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25.06.2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenia hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie jak:

- transport drogowy, kolejowy, lotniczy,
- przemysł,
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach.

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego. Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez teren powiatu przebiegają będące źródłami hałasu drogowego: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, łączące Powiat Proszowicki z innymi ośrodkami.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Dopuszczalne poziomy hałasu określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , L_{AeqD} i L_{AeqN} są zróżnicowane w zależności od rodzaju terenu, rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz okresów, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.

Tabela 5. *Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.*

Klasa standardu akustycznego	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1.	A. Strefa ochronna „A uzdrowiska B. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	64	59	50	40
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży				
	C. Tereny domów opieki społecznej				
	D. Tereny szpitali w miastach				
3.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	68	59	55	45
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe				
	D. Tereny mieszkaniowo – usługowe				
4.	A. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	55	45

Źródło: GIOŚ-RWMS w Krakowie.

Natężenie hałasu w środowisku określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach (dB). Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku, który również może być wyznaczony jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest również z czasem jego trwania.

Mapy akustyczne, których opracowanie jest wymagane przepisami prawa (ustawa–Prawo ochrony środowiska), z uwagi na zapewnienie jednolitości formy i treści mapy, a także porównywalności wyników, muszą być oparte o określone w przepisach, wspólne dla wszystkich wskaźniki. Wskaźnikami tymi są L_{DWN} oraz L_N .

– L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰); wskaźnik ten służy do określenia ogólnej dokuczliwości hałasu,

– L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych); wskaźnik ten służy

Przez obszar Powiatu Proszowickiego przebiegają: droga krajowa nr 79, drogi wojewódzkie nr 768, 775 i 776 oraz drogi powiatowe i gminne.

Wykonywany w okresach 5 letnich Generalny Pomiar Ruchu (GPR) na drogach w obrębie powiatu wykazuje w większości przypadków na wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego. Wyniki pomiarów wykonywanych na drogach w 2000, 2005, 2010, 2015 i 2020 roku przedstawia tabela poniżej:

Tabela 6. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Powiatu Proszowickiego.

Nr drogi	Odcinek	Rok					Wzrost natężenia ruchu * [%]
		2000	2005	2010	2015	2020	
79	Nowy Korczyn – Koszyce	2 442	4 171	5 942	4 500	5 399	20,0
	Koszyce – Nowe Brzesko	2 871	4 364	7 028	4 984	4 626	-7,2
	Nowe Brzesko - Wawrzeńczyce	4 215	5 407	8 153	6 534	6 850	4,8
768	granica woj. - Koszyce	1 027	1 524	1 864	1 700	2 644	55,5
	Koszyce - Szczurowa	1 033	749	2 287	3 839	4 602	19,9
775	Ślomyki – Niegardów	1 823	2 388	2 571	2 743	3 984	45,2
	Niegardów – Proszowice			3 759	3 135	3 956	26,2
	Proszowice (przejście)	3 429	12 759	13 312	8 524	9 573	12,3
	Proszowice – Nowe Brzesko	2 115	4 729	7 118	2 238	2 792	24,8
	Nowe Brzesko - Ispina	1 722	2 361	2 949	2 530	2 961	17,0
776	Kocmyrów – Proszowice	6 911	6 512	6 642	8 370	11 672	39,5
	Proszowice (obwodnica)	-	-	-	4 481	7 803	74,1
	Proszowice – gr. województwa	3 489	7 620	7 604	6 090	8 294	36,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GPR 2000, 2005, 2010, 2015 i 2020 GDDKiA

Uwaga: kolor zielony – spadek natężenia ruchu, kolor czerwony – wzrost natężenia ruchu

Duży ruch komunikacyjny na drogach w obrębie gminy pociąga za sobą zwiększoną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych.

„Strategiczna mapa hałasu 2021 r. dla dróg wojewódzkich na terenie województwa małopolskiego” (SMH) wykonana przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie obejmowała tereny zlokalizowane w otoczeniu odcinków dróg wojewódzkich zlokalizowanych w 16 powiatach województwa małopolskiego. Pomiarom hałasu poddane zostały m.in. odcinki, w których otoczeniu znajdowały się tereny podlegające ochronie akustycznej. W tabelach poniżej przedstawiono liczbę osób oraz lokali mieszkalnych narażonych na hałas drogowy, wyrażony wskaźnikami L_{DWN} oraz L_N , w odniesieniu do przedziałów wartości podanych w [dB], dla Powiatu Proszowickiego.

Tabela 7. Liczba osób narażonych na hałas drogowy w przedziałach poziomu L_{DWN} oraz L_N - Powiat Proszowicki

Szacunkowa liczba osób narażonych na hałas drogowy oceniany wskaźnikiem L_{DWN} [dB]					
55,0 – 59,9	60,0 – 64,9	65,0 – 69,9	70,0 – 74,9	75,0 – 79,0	>= 80,0
500	600	200	0	0	0
Szacunkowa liczba osób narażonych na hałas drogowy oceniany wskaźnikiem L_N [dB]					
55,0 – 59,9	60,0 – 64,9	65,0 – 69,9	70,0 – 74,9	75,0 – 79,0	>= 80,0
700	400	0	0	0	0

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w 2022 r.

Tabela 8. Liczba lokali mieszkalnych w przekroczeniach poziomów hałasu dla wskaźników L_{DWN} i L_N

Powiat	Liczba lokali mieszkalnych w przekroczeniach poziomów hałasu			
proszowicki	1-5 dB	5,1 – 10 dB	10,1 – 15 dB	>15 dB
	Dla wskaźnika L_{DWN}			
	43	3	0	0
	Dla wskaźnika L_N			
	8	0	0	0

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w 2022 r.

„Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego” (POŚpH) został przyjęty uchwałą nr IV/24/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 1 lipca 2024 r. Program stanowi kontynuację działań podjętych przez Urząd Marszałkowski w poprzednim Programie ochrony środowiska przed hałasem.

Podstawowym źródłem danych wykorzystywanych w tworzeniu programów ochrony środowiska przed hałasem stanowią strategiczne mapy hałasu (SMH), które są opracowywane przez zarządzających drogami i liniami kolejowymi. Program dotyczył odcinków dróg w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz odcinków linii kolejowych w Zarządzie PKP Polskie Linie Kolejowe. Program objął tereny poza aglomeracjami wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie oraz wzdłuż linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 tys. pociągów rocznie, na których poziom hałasu przekroczył poziom dopuszczalny. W ramach przygotowania Programu przeanalizowane zostały aktualne programy strategiczne, programy ochrony środowiska oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod kątem wymagań związanych z ochroną przed hałasem dla danego odcinka drogi.

Podstawowym celem realizacji kierunków i działań zapisanych w Programie jest wyznaczenie najbardziej racjonalnych działań, których realizacja obniży ponadnormatywny poziom hałasu wzdłuż dróg i linii kolejowych do poziomu dopuszczalnego. Konsekwencją zmniejszenia szkodliwego oddziaływania i dokuczliwości hałasu powinna być poprawa warunków komfortu życia mieszkańców na tych obszarach.

Celem programu jest wskazanie terenów, na których problem występuje oraz zaproponowanie ogólnych kierunków działań. Program wskazuje także priorytety dla podejmowania działań – kolejność realizacji zadań ustala się z uwzględnieniem wskaźnika M, charakteryzującym wielkość przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu i liczbę mieszkańców narażonych na hałas. Podmiotami obowiązującymi do realizacji tych działań są zarządcy dróg i linii kolejowych (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Stalexport Autostrada Małopolska S.A., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, PKP Polskie Linie Kolejowe Sp. z o.o.). Ostateczna decyzja, co do zastosowanych środków technicznych skutkujących wyeliminowaniu przekroczeń wartości dopuszczalnych będzie leżała po stronie Zarządców i będzie wynikała z przeprowadzonej, już na etapie projektowania, szczegółowej analizy możliwości technicznych i skuteczności rozwiązań dla poszczególnych odcinków.

W celu zidentyfikowania dominujących źródeł hałasu na terenie województwa wykorzystano statystyczne wskaźniki dotyczące wpływu hałasu na mieszkańców, tj.:

- całkowita liczba osób dotkniętych znaczną dokuczliwością hałasu – N_{HA} (wartość dla obszaru Powiatu Proszowickiego: 79,48),
- całkowita liczba osób dotkniętych znacznymi zaburzeniami snu – N_{HSD} ,
- całkowita liczba osób dotkniętych chorobą niedokrwienną serca – N_{IHD} .

Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i badań naukowych, wskaźniki N_{HA} i N_{HSD} mają zastosowanie dla wszystkich źródeł hałasu komunikacyjnego (pochodzącego od dróg, linii kolejowych i tramwajowych oraz lotnisk), podczas gdy wskaźnik N_{IHD} stosuje się wyłącznie w przypadku hałasu drogowego. Wartości wskaźników zostały obliczone na podstawie wyników wszystkich strategicznych map hałasu będących podstawą merytoryczną do POŚpH.

Na rysunku poniżej wskazano 10% obszarów jednostkowych o najwyższych wartościach tego wskaźnika, stanowiące obszar priorytetowy działań POŚpH.

Rysunek 3. Obszary priorytetowe POŚpH – 10% obszarów o najwyższych wartościach N_{HA} drogowego w rejonie głównych dróg.

Lokalizację działań naprawczych POŚpH na terenie Powiatu Proszowickiego na tle obszarów priorytetowych przedstawia rysunek poniżej:

Rysunek 4. Lokalizacja działań naprawczych POŚpH na terenie Powiatu Proszowickiego na tle obszarów priorytetowych

Do planowanych zadań krótkoterminowych na terenie Powiatu Proszowickiego należeć będą:

- budowa obwodnicy Proszowic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 775 – etap II (dot. odcinka ZDW_KI_05). Obwodnica odciążą istniejący przebieg DW775. Zmiana natężenia ruchu zaimplementowana już w modelu akustycznym w ramach propozycji działań SMH. Szacunkowy koszt realizacji – 65 mln zł, termin realizacji 2026 r.

Do planowanych zadań długoterminowych na terenie Powiatu Proszowickiego należeć będą:

- nawierzchnia o obniżonej hałaśliwości lub remont nawierzchni, stosownie do możliwości technicznych na danym odcinku
- poprawa warunków akustycznych na skutek poprawy stanu nawierzchni (dot. odcinków ZDW_DI_13 i ZDW_DI_14).

Rok 2022:

GIOS-RWMŚ w Krakowie w 2022 roku nie przeprowadzał pomiarów hałasu na terenie Powiatu Proszowickiego.

Rok 2023:

GIOS-RWMŚ w Krakowie w 2023 roku nie przeprowadzał pomiarów hałasu na terenie Powiatu Proszowickiego.

4.3. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 – tekst jednolity ze zm.) - dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do Powiatu Proszowickiego źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- stacje i linie energetyczne zrealizowanych pomiędzy SMH a POH
- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo badawczych, ośrodkach medycznych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Obecnie dopuszczalne poziomy pole elektromagnetycznych w środowisku, określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 grudnia 2019 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019, poz. 2448). Natomiast sposób sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 (Dz.U. 2020, poz. 258).

W stosunku do poprzedniego rozporządzenia, zmiany dopuszczalnych parametrów dla pól o częstotliwościach od 2 GHz do 300 GHz wynoszą odpowiednio:

- a) dla składowej elektrycznej z 7 V/m na 61 V/m (wzrost niemal 9 razy),
- b) dla gęstości mocy z 0,1 W/m² na 10 W/m² (100- krotny wzrost).

Rok 2022

W 2022 roku GIOS-RWMŚ w Krakowie nie przeprowadzał pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Proszowickiego.

Średnia arytmetyczna wartość PEM dla wszystkich punktów pomiarowych województwa małopolskiego w 2022 r. wyniosła 0,69607 V/m.

Średnia arytmetyczna wartość PEM dla wszystkich punktów pomiarowych w miastach województwa małopolskiego w 2022 r. wyniosła 0,70 V/m.

Średnia arytmetyczna wartość PEM dla wszystkich punktów pomiarowych na terenach wiejskich województwa małopolskiego w 2022 r. wyniosła 0,28 V/m.

Rok 2023:

W 2023 roku GIOS-RWMŚ w Krakowie przeprowadzał pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Proszowickiego w trzech punktach pomiarowo-kontrolnych:

- Proszowice, ul. 3 Maja: zmierzona wartość wyniosła 0,56 V/m,
- Nowe Brzesko, ul. Krakowska: zmierzona wartość wyniosła <0,3 V/m,
- Koszyce, Rynek: zmierzona wartość wyniosła <0,3 V/m,

Średnia arytmetyczna wartość PEM dla wszystkich punktów pomiarowych w miastach województwa małopolskiego w 2023 r. wyniosła 0,72 V/m.

Średnia arytmetyczna wartość PEM dla wszystkich punktów pomiarowych na terenach wiejskich województwa małopolskiego w 2023 r. wyniosła 0,19 V/m.

Pomiary wykazały, że w badanych punktach pomiarowo-kontrolnych nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.

4.4. Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa

4.4.1. Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Dodatkowo uwzględniono zasady określone szczegółowo w opracowanych przez GIOŚ wytycznych dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do przeprowadzenia oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Odstąpiono od stosowania zasady dziedziczenia wyników klasyfikacji wskaźników biologicznych, hydromorfologicznych, wskaźników fizykochemicznych, jak również wskaźników chemicznych (czyli nie uwzględniano w ocenie stanu/potencjału ekologicznego oraz w ocenie stanu chemicznego wyników klasyfikacji w/w wskaźników z ubiegłych lat).

Podstawowym elementem w gospodarowaniu wodami, do którego odnoszą się również oceny stanu wód są jednolite części wód (JCW). Prawo wodne dzieli JCW na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także fragment morskich wód wewnętrznych, przejściowych lub przybrzeżnych.

Klasyfikacja elementów biologicznych:

Klasyfikacja elementów biologicznych polega na nadaniu każdemu badanemu elementowi jednej z pięciu klas jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa II oznacza stan/potencjał dobry biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa III oznacza stan/potencjał umiarkowany biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa IV oznacza stan/potencjał słaby biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa V oznacza stan/potencjał zły biologicznego wskaźnika jakości wód.

Po porównaniu wyników klasyfikacji uzyskanych dla poszczególnych elementów biologicznych o wyniku klasyfikacji decydował ten element, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych:

Do elementów fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, zalicza się wskaźniki charakteryzujące:

- stan fizyczny, w tym warunki termiczne,
- zasolenie,
- zakwaszenie,
- warunki biogenne,

oraz wskaźniki z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych polega na przypisaniu każdemu badanemu wskaźnikowi odpowiedniej klasy jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał,
- klasa II oznacza stan dobry/dobry potencjał,
- niespełnienie wymogów klasy II oznacza stan/potencjał poniżej dobrego.

Określenia klasy jakości wód dla każdego z badanych wskaźników dokonuje się przez porównanie wartości średniej rocznej (o ile w załącznikach do rozporządzenia nie określono inaczej) z wartościami granicznymi, przy czym ilość wyników pomiarów przyjmowana do obliczeń średniej rocznej nie może być mniejsza niż 4. O klasyfikacji decyduje ten wskaźnik, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego:

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikację stanu ekologicznego przeprowadza się dla naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas stanu ekologicznego, przy czym:

- klasa I oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry stan ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby stan ekologiczny,
- klasa V oznacza zły stan ekologiczny.

Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie oceny wyników badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli dla każdego punktu pomiarowo - kontrolnego wartości średnioroczne (wyrażone jako średnia arytmetyczna z pomierzonych stężeń wskaźników) oraz stężenia maksymalne (wyrażone jako 90 percentyl) nie przekraczają dopuszczalnych wartości odpowiednio średniorocznych i dopuszczalnych stężeń maksymalnych określonych dla poszczególnych kategorii wód. Jeżeli JCWP nie spełnia ww. wymagań określa się jej stan chemiczny jako „poniżej dobrego”.

Klasyfikacja stanu:

Stan jednolitych części wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań z reprezentatywnego dla danej JCWP punktu pomiarowego, uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP i wyniki klasyfikacji stanu chemicznego.

Stan jednolitej części wód można ocenić jako dobry lub zły, w zależności od klasyfikacji stanu chemicznego i stanu/potencjału ekologicznego. Jednolita część wód powierzchniowych może być oceniana jako będąca w dobrym stanie tylko jeżeli jej stan chemiczny jest dobry i jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny są co najmniej dobre.

Wyniki badań uzyskane na podstawie monitoringu prowadzonego przez GIOŚ-RWMŚ w Krakowie pozwoliły na sporządzenie klasyfikacji elementów jakości wód.

Sposób klasyfikacji wskaźników biologicznych i hydromorfologicznych oraz fizykochemicznych elementów jakości wód powierzchniowych uległ w 2017 roku istotnym zmianom, w stosunku do lat poprzednich. Zmiany te dotyczą zwłaszcza oceny hydromorfologicznej rzek, która została oparta na Hydromorfologicznym Indeksie Rzecznym (HIR) oraz klasyfikacji wskaźników fizykochemicznych, w której każdy typ ma własny zestaw wartości granicznych klas. W przeważającej większości JCWP spowodowało zaostrenie kryteriów klasyfikacji. Stąd klasyfikacja elementów fizykochemicznych w wielu przypadkach jest niższa w stosunku do poprzednich lat, mimo braku rzeczywistej zmiany w mierzonych stężeniach substancji zanieczyszczających.

Stan chemiczny określa się na podstawie badań substancji z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie sposobu

klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021 poz. 1475). oceniane są substancje priorytetowe oraz wskaźniki innych substancji zanieczyszczających, zgodnie z wnioskiem Komisji Europejskiej KOM 2006/0129 (COD) dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm jakości środowiska w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE. Ocena stanu chemicznego polega na porównaniu wyników badań do wartości granicznych chemicznych wskaźników jakości wód dla danego typu jednolitych części wód przedstawionych w załączniku nr 8 wyżej cytowanego rozporządzenia. Przekroczenie tych wartości powoduje przyjęcie złego stanu chemicznego.

Ocena wód powierzchniowych poprzez określenie ich stanu ekologicznego jest nowym podejściem zgodnym z założeniami Dyrektywy 2000/60/WE, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną. Stan ekologiczny wód określany jest na podstawie elementów biologicznych (fitoplankton, fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe i ryby) oraz parametrów wspomagających (elementy fizykochemiczne).

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

Rok 2022:

W 2022 r. przeprowadzone zostały badania jakości JCWP na terenie województwa małopolskiego, w tym dla jednej JCWP obejmującej teren Powiatu Proszowickiego. Wyniki oceny JCWP przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 9. Wyniki oceny wykonanej dla punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu diagnostycznego w 2022 r. zlokalizowanych na obszarze JCWP obejmujących teren Powiatu Proszowickiego.

Nazwa JCWP/ nazwa ppk	Klasa elementów				Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
	biologicznych	hydromorfo- -logicznych	fizyko- chemicznych	fizyko- chemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
Wisła od Podłężanki do Raby – ppk Wisła – Niedary PLRW200011213799	V	V	>II	I	W 2022 r. nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021 poz. 1475).		

Źródło: Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych w latach 2021-2022, GIOS-RWMS w Krakowie.

Uwaga:

Zaznaczyć należy, iż umiejscowienie punktów pomiarowych dla poszczególnych JCWP poza terenem powiatu determinuje przedstawiony wyżej wynik pomiaru, jednakże nie określa jakości wód powierzchniowych bezpośrednio na terenie powiatu.

Analiza parametrów wód w badanym punkcie pomiarowym wykazała:

Elementy biologiczne:

- V klasę elementów biologicznych,
- dla dwóch JCWP nie określono klasy elementów biologicznych,

Elementy hydromorfologiczne:

- V klasę elementów hydromorfologicznych.

Elementy fizykochemiczne:

- >II klasę elementów fizykochemicznych.

Elementy fizykochemiczne - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:

- I klasę elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,

Stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny i stan ogólny JCWP nie były określane

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opublikował ocenę ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP ujętych w planie gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły. Ocenę dla JCWP obejmujących teren Powiatu Proszowickiego przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 10. Ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP ujętych w Planie gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW200011213799	Wisła od Podłężanki do Raby	Rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW2000062137929	Igołomski Potok	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	NAT - naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny dobry	zagrożona
RW200006213789	Potok Kościelnicki	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zagrożona
RW2000122159	Wisła od Raby do Nidy	Wielka rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW20001121392999	Szreniawa od Ściełca do ujścia	Rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW200011213989	Nidzica od Nidki do ujścia	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW2000062139849	Szarbiówka	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW2000062139869	Małoszówka	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW20000621398899	Jawornik	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	NAT - naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań)	stan chemiczny dobry	zagrożona

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PROSZOWICKIEGO NA LATA 2024-2027
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					biologicznych w JCWP)		
RW200006213927	Szreniawa do Ścieklca	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 300) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

4.4.2. Wody podziemne

Zakres dopuszczalnych wartości wskaźników jakości wody określają następujące akty prawne:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Żeglugi Śródlądowej Morskiej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148).
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 poz. 2294).

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza GIOŚ-RWMS w Krakowie. Monitoring wód podziemnych obejmuje punkty pomiarowe, monitorujące wszystkie główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), użytkowe poziomy wodonośne, obszary zwiększonego drenażu oraz obszary szczególnie zagrożone przez przemysł. Uwzględnia warunki hydrogeologiczne w ujęciu regionalnym i lokalnym oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń wód podziemnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska oceny jakości elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych oraz oceny stanu chemicznego i stanu ilościowego wód podziemnych dokonuje się dla każdego okresu, do którego stosuje się plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Zarówno badania jak i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna (art. 349 ustawy Prawo wodne, Dz.U. 2021 poz. 624 – tekst jednolity). Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I-V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody. W przypadku większej liczby badań monitoringowych w ciągu roku do porównań przyjmuje się wartość średniej arytmetycznej stężeń badanych elementów fizykochemicznych uzyskanych z rocznych wyników badań monitoringowych w punkcie pomiarowym.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Na terenie Powiatu Proszowickiego zlokalizowane są trzy jednolite części wód podziemnych (JCWPd) 114, 132 i 148.

Rok 2022:

W 2022 roku na terenie Powiatu Proszowickiego zlokalizowano trzy punkty pomiarowe wód podziemnych. Charakterystykę uzyskanych wyników w poszczególnych punktach pomiarowych przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 11. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2022 roku na terenie Powiatu Proszowickiego (monitoring diagnostyczny i regionalny).

Miejscowość/ Gmina	Użytkowanie terenu	Rodzaj punktu pomiarowego	JCWPd	Klasa jakości
Pałecznicza/ Pałecznicza	zabudowa wiejska	piezometr	114	III
Kościelec/ Proszowice	zabudowa wiejska	studnia wiercona	132	III
Nowe Brzesko/ Nowe Brzesko	-	studnia wiercona	132	V (cynk, temp. wody, wapń)

Źródło: Materiały: GIOŚ-RWMS w Krakowie

Badanie w 2022 roku wody podziemne:

- w dwóch punktach pomiarowych były wodami III klasy jakości,
- w jednym punkcie pomiarowym były wodami V klasy jakości.

Rok 2023

Na terenie Powiatu Proszowickiego zlokalizowano jeden punkt pomiarowy. Badane wody mieściły się w III klasie jakości. Charakterystykę punktu pomiarowego przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 12. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2023 roku na terenie Powiatu Proszowickiego.

Gmina	Miejscowość	Użytkowanie terenu	Typ ośrodka wodonośnego	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości wód 2021
Proszowice	Kościelec	zabudowa wiejska	porowy	studnia wiercona	III

Źródło: Materiały GIOŚ-RWMŚ w Krakowie

Badanie w 2022 roku wody podziemne były wodami III klasy jakości.

4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Czynnikiem stanowiącym największe zagrożenie dla stanu jakości wód jest działalność antropogeniczna. Do głównych presji wywieranych przez człowieka na środowisko wodne należy zaliczyć:

- pobór wód na różne cele,
- wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych,
- zanieczyszczenia obszarowe, spływające z wodami opadowymi głównie z terenów użytkowanych rolniczo,
- zmiany morfologiczne (regulacja rzek, ochrona przeciwpowodziowa).

Prowadzone są działania zmierzające do racjonalizacji zużycia wody, zarówno na cele produkcyjne jak i gospodarstw domowych, wymuszonej przez zastosowane instrumenty prawno-ekonomiczne (opłaty, kary i skuteczniejsze kontrole). Racjonalizacji zużycia wody sprzyja również upowszechnienie pomiaru jej zużycia oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody.

Obecnie Powiat Proszowicki odznacza się wysokim wskaźnikiem zwodociągowania (92,6 %), wyższym od średniego wskaźnika zwodociągowania dla województwa małopolskiego (82,4 %). Podstawowe parametry sieci wodociągowych w Powiecie Proszowickim w odniesieniu do roku bazowego przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 13. Sieć wodociągowa w Powiecie Proszowickim w odniesieniu do wartości bazowej (wg GUS).

Parametr	jm.	Wartość	
		bazowa	obecna
Długość czynnej sieci rozdzielczej (bez przyłączy)	km	777,6	778,5
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	1 470,2	1 312,7
Przyłącza do budynków	szt.	10 308	11 007
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	33,7	31,2

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych.

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie powiatu wynosi 778,5 km. W odniesieniu do roku bazowego długość sieci wodociągowej rozdzielczej wzrosła o 0,9 km, liczba przyłączy wzrosła o 699 szt. Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca wynosi 31,2 m³/mieszkańca/rok i w odniesieniu do roku bazowego zmniejszyło się o 2,5 m³/mieszkańca/rok.

Obecnie Powiat Proszowicki charakteryzuje się wskaźnikiem skanalizowania 36,5 %, niższym od wskaźnika dla województwa małopolskiego – 65,7 %.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wynosi 265,3 km i w doniesieniu do roku bazowego wzrosła o 19,0 km, liczba przyłączy wzrosła o 469 szt. Dane charakteryzujące gospodarkę ściekową w Powiecie Proszowickim przedstawia tabela:

Tabela 14. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Proszowickim w odniesieniu do wartości bazowej (wg GUS).

Parametr	jm.	Wartość	
		bazowa	obecna
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej ogółem wg GUS	km	246,3	265,3
Przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	3 472	3 941
Ścieki komunalne odprowadzone razem	dm ³	484,3	562,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na uwagę zasługuje fakt, że ilość ścieków (głównie socjalno – bytowych) kierowanych do kanalizacji i oczyszczonych systematycznie wzrasta, co w następstwie powoduje mniejszą ilość ścieków kierowaną do środowiska bez oczyszczenia. Wzrasta również ilość osób obsługiwanych przez oczyszczalnię. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, związki azotu i fosforany.

Emisja zanieczyszczeń do wód dla oczyszczalni ścieków komunalnych z terenu powiatu przedstawiona została w tabeli poniżej:

Tabela 15. Ładunki zanieczyszczeń w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Proszowickim.

Parametr	jm.	Wartość	
		bazowa	obecna
BZT ₅	kg/rok	9 274	8 181
ChZT	kg/rok	42 231	54 799
Zawiesina ogólna	kg/rok	10 117	9 987
Osady wytworzone w ciągu roku	Mg	373	652

Źródło: www.stat.gov.pl

Uwagi:

*BZT₅ – tzw. biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (5 dniowy okres analizy), określa ilość tlenu potrzebną do utlenienia związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach na drodze przemian biochemicznych w warunkach tlenowych. Całkowita mineralizacja związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach wymaga długiego czasu, ok. 20 dni. Jednak najintensywniejsze procesy biodegradacji przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni. Dlatego jako wskaźnik obciążenia wody i ścieków substancjami organicznymi przyjęto BzT₅. Określa on zawartość zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiornika wód powierzchniowych.

**ChzT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu – poprzez to oznaczenie można określić ładunek związków organicznych w ściekach odprowadzanych do odbiorników wód powierzchniowych.

4.5. Zasoby geologiczne

Wyżyna Miechowska i Płaskowyż Proszowicki charakteryzują się występowaniem morskich osadów miocenkich, warstw kredowych. Są to płaty gliny zwałowej oraz piaski i żwiry glacyfluwalne, które występują w obrębie większych dolin Ścieklca. Region Ścieklca częściowo pokrywa less. Wykształciły się również urodzajne gleby czarnoziemne. Pod względem geofizycznym Wyżyna Miechowska i Płaskowyż Proszowicki w przeważającej części zbudowane są z margli kredowych, wapieni, stanowiących pozostałość morza senońskiego, które zalało te tereny jako ostatnie spośród kilku zalewów morskich w okresie kredowym, to jest około 80 milionów lat temu.

W dorzeczu Ścieklca, a szczególnie na odcinku ujściowym występują tzw. iły krakowieckie (iły krakowieckie - nazwa, pochodząca od Krakowa. Określenie siwych iłów miocenkich, będących osadami morza otwartego, występującego w podproszowickich miejscowościach), składające się

głównie z minerałów ilastych, zwłaszcza kaolinitu i illitu z domieszką pyłu kwarcowego, łyszczyków, wodorotlenków żelaza oraz substancji pochodzenia organicznego. Cienkie warstwy iłów pokryte są na powierzchni warstwą gruntów organicznych, lessem, aluwiał, gliną. W grubej pokrywie lessowej wytworzyły się liczne wąwozy i stromościenne parowy, przeważnie suche, a tylko okresowo płynię w nich woda, kiedy występują roztopy wiosenne lub obfite opady deszczowe.

Tabela 16. *Liczba osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Powiatu Proszowickiego wg bazy SOPO.*

Powiat	Liczba osuwisk	Liczba terenów zagrożonych ruchami masowymi
Powiat Proszowicki	11	2

Źródło: baza SOPO System Ośłony Przeciwośuwiskowej - portal CBDG.

Mapa z naniesionymi osuwiskami znajduje się pod linkiem:

<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>

Zasoby geologiczne na terenie Powiatu Proszowickiego przedstawiono w tabeli poniżej (wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytutu Badawczego PIG-PIB):

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PROSZOWICKIEGO NA LATA 2024-2027
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Tabela 17. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Powiatu Proszowickiego znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Zagospodarowanie	Pow. złoża [ha]	Zasoby geologiczne [tys. ton] *[tys. m ³]	Zasoby przemysłowe [tys. ton] *[tys. m ³]	Wydobycie [tys. ton] *[tys. m ³]
1.	Koszyce-Podgaje	Kruszywa naturalne	złoże rozpoznane szczegółowo	0,22	16	-	-
2.	Mniszów	Ropy naftowe	złoże rozpoznane wstępnie	640,00	325,40 (pozabilansowe)	-	-
3.	Pławowice	Ropy naftowe	złoże zagospodarowane	639,60	57,72 54,22	51,48 47,98	3,62 3,50
4.	Proszowice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	eksploatacja złoża zaniechana	8,27	2 106* 1 972*	-	-
5.	Szpitary	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	eksploatacja złoża zaniechana	5,85	784*	-	-

Źródło: www.pgi.gov.pl, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r. i 31.12.2023 r.

W 2023 roku w niektórych złożach oszacowano/obliczono nowe wartości zasobów geologicznych, zasobów przemysłowych i wydobyć (zaznaczone w tabeli kolorem niebieskim).

4.6. Gleby

Na jakość gleb negatywny wpływ mają zanieczyszczenia antropogeniczne ze źródeł punktowych i obszarowych, takich jak: produkcja rolnicza i nawożenie gleb, emisja gazów i pyłów z przemysłu i motoryzacji oraz sytuacje awaryjne, powodujące lokalną emisję zanieczyszczeń fizycznych i chemicznych.

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016, poz. 1395). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywnościowego.

Na terenie Powiatu Proszowickiego nie wykazano miejsc potencjalnie, historycznie zanieczyszczonych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie rejestru historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016, poz. 1397). Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska, określającymi sposób sporządzania wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi podczas identyfikacji terenów potencjalnie zanieczyszczonych powinno się rozpatrywać wyłącznie miejsca związane z działalnościami wymienionymi w załączniku nr 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016, poz. 1395).

Do analiz, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska, nie bierze się pod uwagę miejsc nielegalnego składowania odpadów, które nie były wyznaczone do tego celu na mocy odpowiednich przepisów.

Na terenach, w obrębie których zidentyfikowano historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, władający powierzchnią ziemi, zgodnie z art. 101 h. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (Dz. U. z 2018 r. poz. 799) jest obowiązany do przeprowadzenia remediacji, czyli podjęcia wszelkich czynności rozumianych, jako poddanie zanieczyszczonej gleby działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko lub ograniczenie rozprzestrzeniania, tak aby tereny zanieczyszczone przestały stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, jeżeli takie zostało stwierdzone. Podczas planowania prac remedacyjnych powinno się uwzględnić planowane zagospodarowanie terenu zanieczyszczonego oraz rachunek ekonomiczny prowadzonych działań.

Rekultywacja gruntów w Powiecie Proszowickim w 2022 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Proszowicach, na terenie powiatu grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 14,19 ha, w tym grunty zdewastowane 14,19 ha:

- Gmina Koniusza: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 2,28 ha, w tym grunty zdewastowane 2,28 ha,
- Gmina Koszyce: grunty wymagające rekultywacji: 0,00 ha,
- Gmina Nowe Brzesko: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 2,63 ha, w tym grunty zdewastowane 2,63 ha,
- Gmina Pałecznica: grunty wymagające rekultywacji: 0,00 ha,
- Gmina Proszowice: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 8,00 ha, w tym grunty zdewastowane 8,00 ha,
- Gmina Radziemice: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 1,28 ha, w tym grunty zdewastowane 1,28 ha.

Rekultywacja gruntów w Powiecie Proszowickim w 2023 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Proszowicach, na terenie powiatu grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 14,19 ha, w tym grunty zdewastowane 14,19 ha:

- Gmina Koniusza: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 2,28 ha, w tym grunty zdewastowane 2,28 ha,
- Gmina Koszyce: grunty wymagające rekultywacji: 0,00 ha,

- Gmina Nowe Brzesko: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 2,63 ha, w tym grunty zdewastowane 2,63 ha,
- Gmina Pałecznica: grunty wymagające rekultywacji: 0,00 ha,
- Gmina Proszowice: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 8,00 ha, w tym grunty zdewastowane 8,00 ha,
- Gmina Radziemice: grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 1,28 ha, w tym grunty zdewastowane 1,28 ha.

4.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a jego funkcje mają charakter uzupełniający w stosunku do gminy.

Gminy natomiast zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i rozporządzeń wykonawczych.

Odpady komunalne

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399 – tekst jedn.) - od 1 lipca 2013 r. na terenie wszystkich gmin wprowadzono nowy system gospodarki odpadami komunalnymi.

Obecnie mieszkańcy płacą gminom opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi tzw. podatek śmieciowy, natomiast Gminy gospodarują środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranych w drodze przetargu firm odpowiednią jakość usług.

W celu realizacji zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a tym samym wprowadzenia, a następnie usprawnienia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi - Rady gmin podjęły stosowne uchwały, m.in.:

- w sprawie określenia metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty,
- w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właściciela nieruchomości,
- w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych

Poniżej przedstawiono ilości odpadów komunalnych, odebranych/zebranych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2019-2023.

Tabela 18. Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu Powiatu Proszowickiego w latach 2019-2023.

Gmina	Rok	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [Mg]	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]
Pałecznica	2019	462,350	154,890	33,5
	2020	573,070	184,770	32,2
	2021	528,960	162,640	30,7
	2022	505,230	173,060	34,3
	2023	376,220	180,870	32,5
Radziemice	2019	370,200	125,340	33,9
	2020	396,120	186,900	47,2
	2021	699,140	217,160	31,1

Gmina	Rok	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [Mg]	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]
	2022	614,140	186,060	30,3
	2023	484,310	212,560	30,5
Koniusza	2019	1 167,790	433,930	37,2
	2020	1 994,770	641,000	32,1
	2021	2 082,720	610,480	29,3
	2022	2 152,200	554,640	25,8
	2023	1 769,240	536,490	23,3
Proszowice	2019	4 023,890	834,610	20,7
	2020	4 574,120	1 077,380	23,6
	2021	5 108,150	1 784,680	34,9
	2022	4 892,780	1 903,930	38,9
	2023	3 782,880	1 613,890	29,9
Nowe Brzesko	2019	1 170,64	402,940	34,4
	2020	1 070,68	563,430	50,8
	2021	1 480,190	854,350	57,7
	2022	1 448,180	700,500	48,6
	2023	902,520	539,090	37,4
Koszyce	2019	413,100	131,350	31,8
	2020	799,660	380,210	47,5
	2021	1 050,910	452,900	43,1
	2022	957,040	382,340	40,0
	2023	698,120	446,090	39,0
Razem - Powiat Proszowicki	2019	5 524,910	2 083,060	27,4
	2020	6 394,710	3 013,690	32,0
	2021	6 867,880	4 082,190	37,3
	2022	6 661,040	3 900,530	36,9
	2023	8 013,290	3 528,990	30,6

Źródło: Opracowane na podstawie danych z GUS

Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów

Na terenie Powiatu Proszowickiego każda gmina posiada Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów tzw. PSZOK w następujących miejscowościach:

- Pałecznica - Gmina Pałecznica,
- Radziemice - Gmina Radziemice,
- Proszowice, ul. Źródlana 4 – Gmina Proszowice,
- Posądba – Gmina Koniusza,
- Nowe Brzesko – Gmina Nowe Brzesko,
- Włostowice – Gmina Koszyce.

Odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych. Ze względu na budowę i strukturę tych wyrobów, stanowią one poważny problem dla zdrowia ludzi i stanu środowiska. Włókna respirabilne azbestu są wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w którym jako główny cel wskazano konieczność usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do 2032 r.

Zgodnie z danymi pozyskanymi z ogólnopolskiej Bazy Azbestowej, na terenie Powiatu Proszowickiego występuje ok. 8 374,431 Mg - ilości tych wyrobów pozostałych do usunięcia

w podziale na gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Informacja o występowaniu wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Proszowickiego

Gmina	Ilość występujących wyrobów azbestowych [Mg]		
	os. fizyczne	os. prawne	razem
Pałecznica	913,275	20,1	933,375
Radziemice	1 551,00	606,85	2 157,85
Koniusza	1 717,125	0	1 717,125
Proszowice	1 645,415	59,250	1 704,665
Nowe Brzesko	1 292,175	50,685	1 342,86
Koszyce	1 004,675	78,750	1 083,425
Razem - Powiat Proszowicki	7 473,701	900,730	8 374,431

Źródło: Baza Azbestowa (<https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/>) – 2024r.

Gospodarka odpadami z sektora gospodarczego

W wyniku prowadzenia działalności gospodarczej powstają znaczne ilości różnorodnych odpadów, zarówno niebezpiecznych jak i innych niż niebezpieczne.

Odpady niebezpieczne stanowią stosunkowo niewielki procent wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego, a ich głównym źródłem powstawania jest działalność przemysłowa i usługowa.

Za gospodarkę odpadami przemysłowymi odpowiadają natomiast ich wytwórcy lub importerzy towarów, będący bezpośrednim źródłem odpadów.

Gospodarka o obiegu zamkniętym

Gospodarka o obiegu zamkniętym (circular economy) jest koncepcją gospodarczą, w której produkty, materiały oraz surowce powinny pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane. Idea ta uwzględnia wszystkie etapy cyklu życia produktu, zaczynając od jego projektowania, poprzez produkcję, konsumpcję, zbieranie odpadów, aż do ich zagospodarowania. Istotne jest to, żeby odpady – jeżeli już powstaną – były traktowane jako surowce wtórne.

Gospodarka o obiegu zamkniętym jest jednym z priorytetów wyznaczonych zarówno w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, przyjętą Uchwałą Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., jak i w „Regionalnym Planie Działań dla Klimatu i Energii” z dnia 18 lutego 2020 r. przyjętym Uchwałą Nr 228/20 Zarządu Województwa Małopolskiego.

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej opublikowało rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywne gospodarowanie zasobami i wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027.

Celem rozporządzenia jest utworzenie programu pomocowego regulującego zasady udzielania przedsiębiorcom pomocy inwestycyjnej na efektywne gospodarowanie zasobami i wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym w powiązaniu z pomocą na badania i usługi doradcze dotyczące ochrony środowiska i kwestii energetycznych.

4.8. Zasoby przyrodnicze

Na terenie Powiatu Proszowickiego ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły,
- Koszycki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Stanowisko dokumentacyjne – Odsłonięcie gleb kopalnych – Gmina Proszowice,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy W widłach Wisły i Raby,
- pomniki przyrody.

Tabela 20. Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego.

Lp.	Powiat	Powierzchnia obszarów chronionych w [%]
1.	tatrzański	92,6
2.	nowotarski	91,5
3.	miechowski	86,2
4.	nowosądecki	80,9
5.	brzeski	78,1
6.	tarnowski	74,8
7.	limanowski	65,4
8.	bocheński	63,5
9.	gorlicki	61,3
10.	suski	41,5
11.	olkuski	33,0
12.	krakowski	31,2
13.	chrzanowski	26,6
14.	proszowicki	15,9
15.	m. Kraków	15,0
16.	myślenicki	11,6
17.	wadowicki	11,4
18.	dąbrowski	10,1
19.	m. Nowy Sącz	5,6
20.	oświęcimski	0,7
21.	wielicki	0,4
22.	m. Tarnów	0,1
Województwo małopolskie:		53,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły

Obszar Chronionego Krajobrazu powołany został dla zachowania naturalnego charakteru biegu Wisły i jej otoczenia jako ostoi ptactwa wodnego i błotnego oraz rzadkich roślinnych zbiorowisk nadwodnych, a także zachowania szczególnie ważnego, naturalnego ciągu korytarza ekologicznego Wisły, mającego znaczenie międzynarodowe. Występują tu ekosystemy leśne, właściwe dla terenów okresowo zalewanych, wodne oraz bagienne, a także antropogeniczne (pola uprawne i łąki). Do najciekawszych zbiorowisk roślinnych należą liczne jeszcze na tym terenie płaty coraz rzadszych w Polsce łęgów wierzbowo-topolowych. Cała dolina Wisły jest niezwykle atrakcyjna krajobrazowo, jest również ważnym terenem rekreacyjnym.

Koszycki Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu powołany został dla ochrony walorów przyrodniczo - ekologicznych dolin rzek Szreniawy, Nidzicy oraz samej doliny Wisły, które w gęsto zasiedlonym i zagospodarowanym krajobrazie rolniczym odgrywają ważne biocenotyczne funkcje korytarzy i ciągów ekologicznych. Obszar był zasiedlony już od neolitu, zachowało się wiele obiektów zabytkowych. Najstarszymi są pozostałości charakterystycznych kurhanów małopolskich (zarejestrowanych jako stanowiska archeologiczne w Krzczonowie, Łapszowie, Przemkowie, Siedliskach, Skałce) oraz grodzisko i osada obronna w Witkowie.

Stanowisko dokumentacyjne – Odslonięcie gleb kopalnych

Odslonięcie gleb kopalnianych, lessów i piasków fluwioglacjalnych w nieczynnej kopance piasku.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy W widłach Wisły i Raby

Głównym celem ochrony zespołu jest utrzymanie różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej obszaru usytuowanego między dolinami rzecznyymi Wisły, Raby oraz Drwinki. Większość powierzchni zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zajmują intensywnie użytkowane pola

uprawne. Dużą część stanowią ekstensywnie użytkowane łąki. Jednym z najcenniejszych elementów przyrodniczych zespołu są starorzecza Wisły (wiśliska) i związana z nimi charakterystyczna flora i fauna. W obrębie starorzeczy wykształciły się zbiorowiska szuwarowe, wodne i bagienne.

Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 poz. 1336 - tekst jednolity) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady. Na terenie Powiatu Proszowickiego znajduje się obecnie 27 pomników przyrody.

Tabela 21. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Proszowickiego

Lp	Kod	Obiekt	Miejscowość	Występowanie
1.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214062.2020	drzewo (gatunek: Lipa - <i>Tilia</i> sp.,; pierśnica: 121cm; obwód: 380cm; wysokość: 17m)	Radziemice	koło budynku plebanii
2.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2034	drzewo (gatunek: Klon srebrzysty - <i>Acer saccharinum</i> ; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm; wysokość: 22m)	Proszowice	Park miejski
3.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2033	drzewo (gatunek: Klon srebrzysty - <i>Acer saccharinum</i> ; pierśnica: 129cm; obwód: 405cm; wysokość: 21m)	Proszowice	Park miejski
4.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2032	drzewo (gatunek: Lipa - <i>Tilia</i> sp.,; pierśnica: 116cm; obwód: 364cm; wysokość: 13m)	Proszowice	Przy kościele
5.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2031	drzewo (gatunek: Lipa - <i>Tilia</i> sp.,; wysokość: 10m)	Proszowice	Przy kościele
6.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2030	drzewo (gatunek: Lipa - <i>Tilia</i> sp.,; pierśnica: 84cm; obwód: 264cm; wysokość: 16m)	Proszowice	Przy kościele
7.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2019	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 129cm; obwód: 405cm; wysokość: 15m)	Proszowice	
8.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2018	drzewo (gatunek: Modrzew europejski - <i>Larix decidua</i> ; pierśnica: 115cm; obwód: 361cm; wysokość: 13m)	Proszowice	Przy budynku plebanii
9.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2017	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> ; pierśnica: 124cm; obwód: 390cm; wysokość: 16m)	Proszowice	Cmentarz parafialny
10.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2016	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> ; wysokość: 18m)	Proszowice	Cmentarz parafialny
11.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2014	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> ; pierśnica: 100cm; obwód: 314cm; wysokość: 20m)	Proszowice	Park dworski
12.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2013	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> ; wysokość: 20m)	Proszowice	Park dworski

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PROSZOWICKIEGO NA LATA 2024-2027
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

13.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2012	drzewo (gatunek: Miłorząb dwuklapowy (Miłorząb chiński; Miłorząb dwudzielnny) - Ginkgo biloba; pierśnica: 89cm; obwód: 280cm; wysokość: 15m)	Proszowice	Park dworski
14.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2011	drzewo (gatunek: Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata; Ulmus effusa); pierśnica: 137cm; obwód: 430cm; wysokość: 27m)	Proszowice	Park dworski
15.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2010	drzewo (gatunek: Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata; Ulmus effusa); pierśnica: 107cm; obwód: 336cm; wysokość: 20m)	Proszowice	Park dworski
16.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2009	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - Tilia cordata ; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm; wysokość: 21m)	Proszowice	na działce prywatnej przy drodze gminnej
17.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2008	drzewo (gatunek: Topola biała - Populus alba; pierśnica: 150cm; obwód: 471cm; wysokość: 31m)	Proszowice	Park miejski
18.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2007	drzewo (gatunek: Topola biała - Populus alba; pierśnica: 119cm; obwód: 374cm; wysokość: 31m)	Proszowice	Park miejski
19.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2006	drzewo (gatunek: Klon srebrzysty - Acer saccharinum; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm; wysokość: 25m)	Proszowice	Park miejski
20.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.2005	drzewo (gatunek: Klon srebrzysty - Acer saccharinum; pierśnica: 115cm; obwód: 361cm; wysokość: 26m)	Proszowice	Park miejski
21.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214033.2936	dąb im. Teresy Przytuły - drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 260cm; obwód: 817cm; wysokość: 20m)	Nowe Brzesko	Mniszów 4, przy drodze gminnej i szkole podstawowej
22.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214012.2004	Kościuszkó - drzewo (gatunek: Dąb - Quercus sp.; pierśnica: 191cm; obwód: 600cm; wysokość: 19m)	Koniusza	przy drodze z Koniuszy
23.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214023.3128	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 188cm; obwód: 591cm	Koszyce	przy Kościele pw. Św. Marii Magdaleny w Koszycach
24.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.3146	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 115cm; obwód: 362cm	Kościelec	na terenie lasu w Kościelcu dz. nr 183/1 w północno-zachodniej części nieruchomości
25.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.3147	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 143cm; obwód: 448cm; wysokość: 38m	Kościelec	w lesie w północno-zachodnia część działki nr ewid. 183/1
26.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.3148	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 137cm; obwód: 431cm; wysokość: 25m	Kościelec	w lesie w Proszowicach w południowo-zachodniej części c=działki nr ewid. 183/1
27.	PL.ZIPOP.1393.PP.1214053.3149	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 130cm; obwód: 408cm; wysokość: 34m	Kościelec	w lesie w południowo zachodniej części działki nr ewid. 183/1

www.gdos.gov.pl, 2024r.

Rysunek 5. Obszary chronione na terenie Powiatu Proszowickiego

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, opracowanie własne.

OZNACZENIA

- 1 Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły
 - 2 Koszycki Obszar Chronionego Krajobrazu
 - 3 Stanowisko dokumentacyjne – Odstąpienie gleb kopalnych
 - 4 Zespół przyrodniczo-krajobrazowy W widłach Wisły i Raby
-

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Specyfiką Powiatu Proszowickiego jest znikoma ilość lasów. Historycznie ugruntowane i rozwijane rolnictwo spowodowało przekształcenie terenów puszczańskich w użytki rolne. Powierzchnia lasów wynosi w powiecie prawie 742,33 ha, powierzchnia gruntów leśnych 746,02 ha. Stan ten podyktowany jest przede wszystkim wysoką przydatnością rolniczą gleb. Większe kompleksy leśne skupiają się na ogół na terenach peryferyjnych lub niedostępnych dla rolnictwa, porastając stoki i wierzchowiny wzniesień kredowych. Często występują w formie małych, rozproszonych kompleksów i z przyrodniczego punktu widzenia stanowią zadrzewienia a nie las.

Według Krajowego Programu Zwiększania Lesistości Polska powinna podwyższyć lesistość z 28,4 % do przynajmniej 33 %.

Wskaźnik lesistości Powiatu Proszowickiego wynosi 1,5 % i jest dużo niższy od wskaźnika dla województwa małopolskiego (28,6 %).

Główne cele i zadania Nadleśnictw to:

1. Gospodarka leśna: odpowiedzialne jest za prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, która obejmuje wycinkę drzew, sadzenie nowych drzewostanów, pielęgnację lasu, ochronę przed szkodnikami i chorobami oraz zrównoważone wykorzystanie drewna. Celem jest zapewnienie trwałego użytkowania lasów przy jednoczesnym zachowaniu ich wartości przyrodniczych.
2. Ochrona przyrody: Nadleśnictwo pełni istotną rolę w ochronie przyrody na swoim terenie. To miejsce, gdzie występują różnorodne siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt. Przeprowadzane są działania mające na celu zachowanie bioróżnorodności, monitorowanie stanu przyrody oraz ochronę obszarów o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, takich jak rezerваты przyrody czy obszary Natura 2000.
3. Edukacja ekologiczna i promocja: Nadleśnictwo angażuje się w działania edukacyjne, które mają na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat roli lasów i przyrody. Organizowane są szkolenia, warsztaty, wycieczki terenowe i inne wydarzenia, które mają na celu edukację dzieci, młodzieży i dorosłych. Promuje się również aktywne korzystanie z lasu, rekreację i turystykę przyrodniczą.
4. Nadzór i ochrona lasu: Nadleśnictwo prowadzi stały nadzór nad stanem lasu, monitoruje zagrożenia, takie jak pożary czy szkodniki, oraz podejmuje odpowiednie działania zapobiegawcze i interwencyjne. Współpracuje również z innymi służbami, takimi jak straż pożarna i policja, w celu zapewnienia bezpieczeństwa w lesie.

Drzewostan w nadleśnictwach obejmuje wszystkie drzewa, zarówno naturalnie występujące, jak i te, które zostały zasadzone lub wysiane w ramach gospodarki leśnej. Spotykamy różnorodne gatunki drzew, w zależności od charakterystyki siedlisk, warunków klimatycznych i gospodarczych. Wśród dominujących gatunków znajdują się m.in. sosna pospolita (*Pinus sylvestris*), świerk pospolity (*Picea abies*), buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*) oraz jodła pospolita (*Abies alba*).

4.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.).

Na terenie województwa małopolskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych ze względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi.

Rok 2022:

Na terenie województwa małopolskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych ze względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Na ogólną liczbę 20 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii (stan na 31.12.2022 r.) wyróżniono 11 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 9 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Powiatu Proszowickiego nie występuje żaden zakład ZDR i ZZR.

Rok 2023:

Na terenie województwa małopolskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych ze względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Na ogólną liczbę 20 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii (stan na 31.12.2023 r.) wyróżniono 11 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 9 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Powiatu Proszowickiego nie występuje żaden zakład ZDR i ZZR.

W tabelach poniżej przedstawiono liczbę miejscowych zagrożeń zanotowanych na terenie Powiatu Proszowickiego w 2022 i 2023 roku, w podziale na wielkość zagrożenia (wg KG PSP).

Tabela 22. Liczba miejscowych zagrożeń w 2022 i 2023 roku w podziale na wielkość zagrożenia.

Wielkość zagrożenia	2022	2023
małe	74	32
lokalne	432	365
średnie	5	21
duże	0	0

Źródło: Dane statystyczne KG PSP (www.kgsp.gov.pl)

Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanych przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością, trudno jest na tej podstawie rozstrzygać o jakości tego obszaru.

Adaptacja do zmian klimatu

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski.

Minister Środowiska przygotował „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu letniego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do

zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Wpływ klimatu na najbardziej wrażliwe sektory i obszary (gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, transport, energetyka) został opisany wcześniej, w rozdziałach dot. tendencji zmian.

Największy wpływ na warunki klimatyczne wywierają zjawiska ekstremalne, których obecny wzrost liczby wystąpień stanowi coraz częstsze zagrożenie na terenie powiatu. Do najistotniejszych obecnie zagrożeń klimatycznych na terenie powiatu (wraz z prawdopodobieństwem ich wystąpienia) zaliczyć należy:

- fale upałów (wysokie),
- ekstremalnie gorące dni (średnio wysokie),
- nawalne deszcze (średnio wysokie),
- podtopienia (średnie),
- susze (średnie),
- burze (średnie),
- fale mrozów (średnie),
- ekstremalnie zimne dni (średnie).

Działania adaptacyjne na terenie województwa małopolskiego zostały wsparte przez Zarząd Województwa Małopolskiego, który 18 lutego 2020 r. przyjął Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego, którego nadrzędnymi celami są ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40% w porównaniu do roku 1990, głównie z transportu, sektora komunalno-bytowego i rolnictwa. Zwiększenie udziału energii pozyskanej z odnawialnych źródeł energii do co najmniej 32% zużycia energii końcowej brutto oraz poprawa efektywności energetycznej na poziomie co najmniej 32,5%. W celu pełnego wdrożenia działań zaplanowanych w RPDdKiE od stycznia 2021 r. w powiecie Proszowickim realizowany jest Projekt zintegrowany LIFE EKOMAŁOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego. Projekt współrealizowany jest przez 27 partnerów głównie Przedstawicieli JST z terenu Małopolski. Projekt LIFE EKOMAŁOPOLSKA skupia się w głównej mierze na promocji odnawialnych źródeł energii, poprawie efektywności energetycznej i szeroko zakrojonych działaniach na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu. Utworzona została sieć doradców ds. klimatu i środowiska, którzy poza powiatem Proszowickim w 17 innych powiatach z Małopolski oraz 3 miastach na prawach powiatu realizują działania LIFE EKOMAŁOPOLSKA lokalnie oraz wspierają w tych działaniach gminy. Głównym działaniem doradców jest edukacja nt. skutków zachodzącej zmiany klimatu oraz adaptacji do niej, promocja rozwiązań OZE, wsparcie gmin oraz włączenie działań klimatycznych do dokumentów strategicznych. Budżet projektu ok. 70 mln złotych.

5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW

Poniżej przedstawiono realizację zadań związanych z ochroną środowiska jakie zostały wykonane na terenie Powiatu Proszowickiego w latach 2022-2023. Ze względu na liczne zmiany w prawodawstwie krajowym oraz w strategiach i źródłach finansowania zadań inwestycyjnych (wydatków majątkowych), odniesiono się do konkretnych zadań które zostały zrealizowane w okresie sprawozdawczym. Część sprawozdawczą niniejszego opracowania podzielono na rozdziały tematyczne.

5.1. Powietrze atmosferyczne

Powiat Proszowicki w celu poprawy powietrza atmosferycznego realizował następujące zadania:

Tabela 23. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
<i>Remonty i utrzymanie dróg, budowa chodników</i>		
Drogi publiczne wojewódzkie <u>2022 r.:</u> - zapłata za dokumentację zadania „Obwodnica Proszowic” <u>2023 r.:</u> - dofinansowanie dla Województwa Małopolskiego przewozów autobusowych	7 472,25	10 000,00
Drogi publiczne powiatowe <u>2022 r.:</u> - zimowe utrzymanie dróg – 820 719,76 zł. - pozostałe usługi – 317 000 zł. - remonty - 345 937,50 zł. - zakup materiałów – 184 769,04 zł. - różne opłaty i składki – 4 395,17 zł. <u>2023 r.:</u> - zimowe utrzymanie dróg – 1 869 467,47 zł. - pozostałe usługi – 296 968,75 zł. - remonty - 129 741,88 zł. - zakup materiałów – 74 037,15 zł. różne opłaty i składki – 5 773,27 zł.	1 672 938,94	2 375 988,52
Wydatki na dokumentację techniczną - 554 610 zł., nadzór inwestorski – 8 999,28 zł. oraz przebudowę drogi nr 1281K Hebdów – Bobin - 1 595 034,39 zł.	2 158 643,67	-
Dokumentacja techniczna dróg	494 610,00	342 555,00
Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1271K Wawrzeńczyce – Stręgoborzyce – Więckowice – Łaganów – Proszowice” - dokumentacja	60 000,00	-
Przebudowa drogi powiatowej 1281K Hebdów – Gruszów	1 595 034,39	-
Dokumentacja techniczna – przebudowa drogi Nr 1266K Gnatowice - Koniusza - Igołomia, 1235K Raclawice – Wrocimowice – Radziemice – Skrzyszowice, 1265K Biórków Mały - Bugaj	292 740,00	-

Drogi publiczne powiatowe: - dokumentacja techniczna - 342 555 zł., nadzór inwestorski – 81 593 zł., przebudowa dróg 17 296 152,47 zł. oraz zakup koparki kołowej – 880 926 zł., piły tarczowej z wysięgnikiem – 86 000 zł., rębaka – 95 940 zł., samochodu ciężarowego – 367 770 zł.	-	17 350 936,47
Przebudowa drogi 1282K Piotrowice-Sokołowice, 1279K Modrzany Książnice, 1253K Bolów, 1257K Klimontów, 1266K Wierzbno, 1292K, 1291K ul. Leśna i Kopernika	-	10 524 950,63
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1286K w m. Posiłków – budowa zatoki autobusowej	-	286 686,00
Przebudowa drogi w m. Wierzbno i Glewiec	-	4 684 515,84
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1263K Waganowice – Obrażejowice – Muniakowice w m. Wierzbice i m. Obrażejowice	-	738 621,72
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1265K Biórków Mały-Bugaj i przebudowa przepustu w ciągu drogi powiatowej Nr 1253K w m. Nadzów	-	218 466,45
Przebudowa drogi 1282K Piotrowice-Sokołowice, 1279K Modrzany Książnice	-	407 000
<i>Termomodernizacje, wymiany kotłów, wymiany stolarki okiennej, odnawialne źródła energii, opracowanie audytów energetycznych</i>		
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu - wydatki na programy finansowane z udziałem środków o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3, w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego	115 484,41	174 298,31
Przebudowa i rozbudowa oddziału IV w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz modernizacja infrastruktury społecznej DPS w Łyszkowicach – dokumentacja techniczna	88 975,00	
Przebudowa drogi dojazdowej, chodników, placu przed szkołą wraz z rozbiorą kotłowni w ZS w Piotrkowicach Małych		39 224,88
Modernizacja budynku szkoły W ZS w Piotrkowicach Małych	-	62 038,18
<i>Transport zbiorowy</i>		
Zarząd Województwa Małopolskiego - dofinansowanie przewozów autobusowych		10 000,00

Realizacja zadań Projektu LIFE EKOMALOPOLSKA za 2022 rok w Powiecie Proszowickim:

W dniu 20.04.2022 r. zostało podpisane porozumienie z gminami z terenu powiatu w zakresie wsparcia realizacji Projektu zintegrowanego LIFE-IP EKOMALOPOLSKA;

- odbyły się 2 spotkania z lokalnymi liderami, które dotyczyły zapoznania się z projektem LIFE-IP EKOMALOPOLSKA, przedstawienia głównych celów projektu, zwiększanie świadomości na temat postępujących zmian klimatu, oraz zapewnianie odpowiedniego reagowania na te zmiany;
- odbyło się 18 spotkań w urzędach gmin oraz starostwie;
- przeprowadzonych zostało 9 prelekcji dla uczniów w szkołach ponadpodstawowych oraz podstawowych, o tematyce proekologicznej;
- przeprowadzone zostały warsztaty ekologiczne dla uczniów w trzech szkołach podstawowych, dzieci wykonały ozdobę świąteczną która została wykonana z materiałów wtórnych. Celem warsztatów było przybliżenie uczniom tematyki proekologicznej a dokładniej zwrócić szczególną uwagę na upcykling czyli przywróceniu odpadom walorów użytkowych aby wykorzystać to, co mamy do stworzenia nowych rzeczy;
- zostały przekazane zestawy oszczędności energii oraz ochrony klimatu do 8 szkół - zorganizowane zostało 1 wydarzenie związane z ochroną klimatu - dla mieszkańców gminy Koszyce dot. „Oszczędzania Energii oraz Promocji Odnawialnych Źródeł Energii”.
- przeprowadzone zostały 2 kampanie edukacyjno – informacyjne:

- pierwsza kampania pn. „I Małopolski Dzień Dla Klimatu”. została zorganizowana wspólnie z Urzędem Marszałkowskim na terenie całego województwa małopolskiego. W Powiecie Proszowickim w ramach tej kampanii były prowadzone prelekcje dla uczniów dot. tematów proekologicznych oraz działania praktyczne na rzecz klimatu. Uczniowie pięciu szkół posadzili łącznie blisko 800 drzew.
- druga kampania dotyczyła zagrożeń związanych z możliwością powstawania pożarów instalacji fotowoltaicznych, zatruciem tlenkiem węgla w mieszkaniach, domach jednorodzinnych oraz jednostkach organizacyjnych Powiatu Proszowickiego. Podczas tej kampanii zostało przeprowadzone szkolenie dla Państwowej Straży Pożarnej w Proszowicach oraz jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Zakupiony został detektor dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Proszowicach, która w późniejszym czasie przeprowadziła spotkania z mieszkańcami na których informowano jakie korzyści niesie za sobą zamontowanie i właściwa eksploatacja czujek tlenku węgla. Czujka tlenku węgla została zamontowana w Zespole Szkół w Piotrkowicach Małych. Doradca ds. klimatu i środowiska promował odnawialne źródła energii oraz zachęcał do zmniejszania negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez rozwój energetyki odnawialnej podczas wystawionego stanowiska w czasie dni otwartych w Zespole Szkół w Piotrkowicach Małych oraz podczas uroczystości z okazji 25 rocznicy giełdy „Ek-rol”. Łączna liczba odbiorców kampanii to, aż 15000 osób.

Materiały edukacyjne zostały rozdyskrebowane w łącznej liczbie: 28 000 tysięcy.

Na terenie Zespołu Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Proszowicach został zamontowany recykumat.

Realizacja zadań Projektu LIFE EKOMALOPOLSKA za 2023 rok w Powiecie Proszowickim:

W ramach realizacji Projektu zostały przeprowadzone dwie kampanie edukacyjno-informacyjne. Pod hasłem:

- „II Małopolski Dzień dla Klimatu”
- „Ostatni dzwonek dla klimatu”

Przeprowadzony został konkurs ekologiczny pt. "Przyjaciel Ziemi" który był skierowany do uczniów szkół podstawowych z terenu powiatu proszowickiego, kl. IV-VIII;

Przeprowadzone zostały 3 wydarzenia pod hasłem:

- „Jak Życ Ekologicznie?”
- „Oszczędzanie Wody”
- „Zanieczyszczenie gleby i sposoby zapobiegania”

Cyklicznie prowadzone są prelekcje w szkołach z uczniami na tematy pro ekologicznie.

Rozdyskrebowane zostały materiały informacyjno-edukacyjne w liczbie 6955 oraz materiały promocyjne w liczbie 1255.

5.2. Klimat akustyczny

Na poprawę klimatu akustycznego wpływa realizacja większości zadań z zakresu remontów dróg i modernizacji nawierzchni, które jednocześnie przyczyniają się do ochrony powietrza atmosferycznego - opis i koszty takich przedsięwzięć zostały przedstawione w podrozdziale 5.1.

Tabela 24. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Zarząd Województwa Małopolskiego - koncepcja budowy obwodnicy Proszowic	7 472,25	-

5.3. Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa

Realizacja zadania polega głównie na ograniczaniu ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska wraz z wodami opadowymi. Podstawową zasadą współczesnych metod jest lokalne retencjonowanie wód opadowych, powolny odpływ wód opadowych do odbiornika oraz naturalne

oczyszczanie wód opadowych na miejscu (przed wprowadzeniem do odbiornika wodnego lub gruntowego).

Działania kontrolne prowadzone są zgodnie z opracowanym planem kontroli jednostek głównie przez Inspekcję Ochrony Środowiska, w efekcie czego w uzasadnionych przypadkach następuje zobowiązanie wytwórców do dostosowania warunków zrzutu ścieków do obowiązujących wymagań. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 62 – tekst jednolity) wprowadziła do polskiego porządku prawnego nową instytucję zgody wodnoprawnej, która jest jednym z instrumentów w systemie zarządzania gospodarką wodną. Zgody wodnoprawne to m.in. decyzje administracyjne, bez których zainteresowane podmioty nie mogą realizować wielu działań związanych z korzystaniem z wód. Intencją ustawodawcy było zapewnienie jednorodności orzekania administracyjnego w tej dziedzinie. z tego względu, w wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych marszałków województw i starostów powiatowych zastąpiły właściwe organy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego jest dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej lub dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich, w zależności od sprawy, której dotyczy złożony wniosek. Organem właściwym w sprawie zgłoszeń wodnoprawnych jest natomiast kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich. Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na podstawie operatu wodnoprawnego oraz zgromadzonych w toku postępowania dowodów, dokumentów i informacji.

5.6. Zasoby przyrodnicze

5.6.1. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Zadania w ramach ochrony zieleni i różnorodności biologicznej realizowane na terenie Powiatu Proszowickiego zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 25. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Nadzór nad gospodarką leśną	5 111,68	5 956,36

5.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zadanie realizowane jest poprzez:

- doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
- utrzymywanie w gotowości służb ratowniczych na wypadek zaistnienia poważnej awarii,
- zapobieganie wystąpieniu ryzyka awarii przemysłowych przez przedsiębiorstwa,
- prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii - rejestr zakładów prowadzony jest przez GIOŚ-RWMŚ w Krakowie.

System przeciwdziałania poważnym awariom składa się z szeregu uregulowanych prawnie procedur. Pierwszym elementem całego systemu jest sprawdzenie, czy dany zakład w ogóle stwarza zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej. Do tego celu służy procedura zaliczenia zakładu do kategorii zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii. Wynik pozytywny oznacza, że dany zakład należy zgłosić do odpowiednich władz przy pomocy procedury zgłoszenia. Taki zakład zobowiązany jest do przygotowania programu zapobiegania awariom, który następnie należy wprowadzić w życie za pomocą systemu bezpieczeństwa (system zarządzania bezpieczeństwem). Ostatnim elementem systemu są plany operacyjno-ratownicze wewnętrzne - przygotowywane przez zakład oraz zewnętrzne - opracowywane przez komendanta wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej.

Taki system ma za zadanie zapobieganie możliwości wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz ograniczenia do minimum skutków poważnej awarii w odniesieniu do ludzi, mienia i środowiska. Zadania w ramach nadzwyczajnych zagrożeń środowiska realizowane na terenie Powiatu Proszowickiego zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 26. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych <u>2022 r.:</u> - zakup paliwa	50 000,00	2 173 641,13
<u>2023 r.:</u> - zakup paliwa w kwocie 50 000 zł., remonty – 1 156 552,96 zł. oraz przebudowa dróg w kwocie 956 088,17 zł		
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	5 367 856,21	6 385 541,56
Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Oddział Powiatowy Powiatowe Zawody Strażackie	2 000,00	-
Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej		230 000,00
Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej w tym: - projekt budynku garażowo – szkoleniowego: 80 000,00 - dofinansowanie zakupu samochodu ratowniczo – gaśniczego: 150 000,00	-	230 000
Projekt budynku garażowo - szkoleniowego	-	80 000,00

5.8. Zagadnienia horyzontalne

Zadania w ramach zagadnień horyzontalnych realizowane na terenie Powiatu Proszowickiego zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 27. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Towarzystwo Turystyki Regionalnej „Jesienny piknik strzelecki i zwyczaje babiego lata”	3 000,00	1 250,00
Związek Powiatów Polskich - składka członkowska	8 159,36	9 324,26
Związek Powiatów i Gmin Małopolski - składka członkowska	858,88	847,66
Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich - składka członkowska	8 000,00	8 000,00

5.9. Realizacja zadań umieszczonych w planie operacyjnym Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego

W tabeli poniżej umieszczono zadania z planu operacyjnego, które zaplanowane były do realizacji w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 w latach 2022-2023

Tabela 28. Realizacja zadań własnych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego.

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
A.7. Redukcja emisji zanieczyszczeń z transportu B.1. Przebudowy i modernizacje dróg.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1271K Wawrzeńczyce – Stręgoborzyce – Więckowice – Łaganów – Proszowice	Opracowana dokumentacja	koszt tab. nr 23.
H.2. Propagowanie idei ochrony przyrody poprzez wzmocnienie potencjału turystycznego na obszarach chronionych.	Wsparcie zadań publicznych Powiatu Proszowickiego dot. ekologii, ochrony zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego	zadanie realizowane na bieżąco w ramach pracy Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska, a także jako działania opisane poniżej (w ramach Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich)	
	Działania w ramach Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich	2022 r.: W 2022 r. odbyły się: - 2 Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich w Krakowie: Walne Zebranie Członków IROW w dniu 29 marca 2022 r. Walne Zebranie członków IROW w dniu 23 grudnia 2022 r. - 2 posiedzenia Zarządu Stowarzyszenia pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich w Krakowie: Posiedzenie Zarządu stowarzyszenia w dniu 9 marca 2022 roku. Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 9 grudnia 2022 roku. W 2022 r. złożonych zostało 7 projektów w ramach konkursu 6/2022 do Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Plan Operacyjny na lata 2020-2021. 6 zostało wybrane do realizacji przez Jednostkę Regionalną KSOW Województwa Małopolskiego. Wniosek na realizację operacji pn.: „Organizacja stoiska dla producentów produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych z Województwa Małopolskiego oraz należących do Sieci Dziedzictwa Kulinarne Małopolska podczas Targów Smaki Regionów 2022 w Poznaniu” został złożony na Działanie 10 „Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i zagranicą” oraz na Działanie 12 „Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich”. Zgodnie z pkt 2 części II Przewodnika po ocenie wniosku, będącego załącznikiem do Regulaminu	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		Konkursu nr 6/2021 dla Partnerów KSOW Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 Plan operacyjny na lata 2022-2023 Partner KSOW może wybrać tylko jedno działanie w ramach składanego wniosku o wybór operacji. W związku z powyższym wniosek nie spełnił warunku wyboru operacji i nie podlegał dalszej ocenie. W 2022 r. zrealizowane zostały następujące projekty: 1) EtnoMałopolska - 3 dniowe warsztaty szkoleniowe dla przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa Małopolskiego — pierwszoplanowych aktorek życia na wsi. Warsztaty Etnomałopolska odbyły się w dniach 7 - 9 marca 2022 r. w obiekcie Borowy Dwór w Szaflarach, wzięło w nich udział 100 przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa Małopolskiego. Była to już trzecia edycja warsztatów Etnomałopolska – zapoczątkowanych w roku 2020, tym razem głównym celem warsztatów było odkrycie przez uczestniczki szkolenia roli jaką w zakresie ochrony i promowania lokalnego dziedzictwa oraz pamięci kulturowej pełnią koła gospodyń wiejskich. W czerwcu 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w lipcu 2022 r. 2) Przykłady dobrych praktyk w zakresie regionalnego dziedzictwa kulinarnego – organizacja dwóch wizyt studyjnych: dla obecnych oraz potencjalnych członków Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Małopolska do Województwa Świętokrzyskiego. Zorganizowane zostały dwa wyjazdy – każdy dla 30 osób, w dwóch terminach: 27 – 29 kwiecień oraz 30 maj – 1 czerwiec 2022 r. W czerwcu 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w lipcu 2022. 3) Warsztaty dla dzieci i młodzieży mające na celu przygotowanie do przyszłej pracy społecznej na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ewentualnej służby w szeregach OSP oraz zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarach wiejskich (Zostaną zorganizowane 3 - dniowe warsztaty dla dzieci i młodzieży w 4 miejscowościach Województwa Małopolskiego). Zostały zorganizowane 3 - dniowe warsztaty dla dzieci i młodzieży w 4 miejscowościach Województwa Małopolskiego: Dąbrowie Tarnowskiej (10 - 12 czerwca 2022 r.), Myślenicach (24 – 26 czerwca 2022 r.), Proszowicach (9 – 11 września 2022 r.), Kłaju (16 – 18 września 2022 r.). W październiku 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w grudniu 2022 r. 4) Organizacja stoiska dla winiarzy i producentów cydrów z Małopolski podczas Targów WINO-Targi Polskich Win i Winnic 2022 w Poznaniu. Zostało zorganizowane stoisko dla winiarzy z Województwa Małopolskiego podczas Targów Polskich Win i Winnic w Poznaniu w dniach 17- 19 marca br. Zaprezentowało się na nim aż 14 wystawców z Województwa Małopolskiego. W czerwcu 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w lipcu 2022 r. 5) Akademia Małopolskiego Sołtysa – spotkanie dla Sołtysów i Członków Rad Sołeckich z Województwa Małopolskiego. Operacja polegała na zorganizowaniu całodniowego spotkania dla 200 Sołtysów i Członków Rad Sołeckich z Województwa Małopolskiego w ramach Akademii Małopolskiego Sołtysa. Akademia Małopolskiego Sołtysa to projekt, który narodził się w 2021 r. i ma na celu integrację środowiska Sołtysów w Województwie Małopolskim poprzez organizowanie dla nich webinarów, szkoleń, konferencji i spotkań. Całodniowe spotkanie odbyło się w sobotę 8 października 2022 r. W jego trakcie zostali przedstawieni laureaci wojewódzkiego konkursu - Małopolska Wieś, którego głównym założeniem jest wyróżnienie sołectw i ich mieszkańców, które aktywnie działają na rzecz podniesienia atrakcyjności małopolskiej wsi. Częścią główną spotkania był natomiast interaktywny wykład z wykorzystaniem materiałów foto i video z zakresu skutecznej komunikacji, autoprezentacji, wystąpień publicznych, reagowania na sytuacje trudne i kryzysowe przeprowadzony przez profesjonalistę z branży PR. W listopadzie 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w grudniu 2022. 6) Projekt dla serowarów z Małopolski szkolenie z serowarstwa farmerskiego i rzemieślniczego – produkcja wyrobów z mleka dla profesjonalistów - skracanie łańcucha żywności. (20-23 października 2022 r.) W dniach 20-23 październik 2022 r. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich zorganizował w „Wańczykowie” (profesjonalnej serowni farmerskiej produkującej przetwory mleczne, sery świeże i długodojrzewające) w Krzeszowie na Dolnym Śląsku warsztaty pn. „Produkcja wyrobów z mleka dla profesjonalistów - skracanie łańcucha dostaw”. Wzięło w nich udział 15 osób z terenów wiejskich małopolski planujących uruchomienie własnej działalności w zakresie produkcji przetworów z mleka i serów farmerskich lub posiadających podstawowe kompetencje w ww. zakresie. Operacja miała na celu rozwój	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		małego przetwórstwa na obszarach wiejskich poprzez rozbudowę małych serowarni. W listopadzie 2022 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w grudniu 2022 r. <u>W 2022 r. zrealizowano następujące zadania własne:</u> 1) Promocja żywości wysokiej jakości pochodzącej z terenu Województwa Małopolskiego tj. produktów tradycyjnych, regionalnych, lokalnych poprzez produkcje i emisje programów kulinarnych w telewizji. Stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich jest w trakcie przygotowań do realizacji cyklu programów poświęconych producentom produktów regionalnych, tradycyjnych skupionych dotychczas w Sieci Dziedzictwa Kulinarne Małopolska. Docelowo wyprodukowanych ma zostać 6 odcinków, po 10 minut każdy oraz 30 sekundowe skróty, każdego z nich. Programy mają mieć charakter kulinarny, promujący produkty poprzez pokazanie piękna przyrody całej Małopolski. Ujęcia były kręcone od maja do listopada 2022 r. w około 48 różnych lokalizacjach, znajdujących się na terenie Województwa Małopolskiego, pokazując różnorodność przyrodniczą województwa oraz miejsca pracy większości producentów. Punktem głównym, każdego odcinka będzie przygotowywanie dań – potraw z udziałem producentów produktów regionalnych i tradycyjnych oraz szefów kuchni z Małopolski. Umowa z Wykonawcą zakłada przygotowanie koncepcji kreatywnej serii filmów mających na celu promocję producentów produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego. Obejmuje ona: stworzenie treatmentu reżyserskiego, który obrazować będzie wizję oraz sposób realizacji filmów (6 odcinków 10 minutowych); dokumentację lokacji, gdzie będą odbywać się zdjęcia w celu dokładnego zaplanowania kadrów oraz miejsc, które zostaną pokazane w filmach; organizację produkcji, zgodna z harmonogramem ważnych wydarzeń, które mają być ujęte w filmach; organizację oraz realizację zdjęć filmowych wydarzeń, które odbywają się w regionie, takich jak: wyprowadzenie owiec na halę tzn. redyk, ukazanie procesu kwitnienia jabłoni w sadach, pucenia oscypka itp.; posługiwanie się profesjonalnym sprzętem tzn. kamery filmowej Red oraz osprzęt: filtry, stabilizatory, obiektywy, modyfikatory światła; archiwizację danych na nośnikach pamięci. 2) Akademia Małopolskiego Sołtysa, webinar: Mediacje administracyjne – zagadnienia praktyczne. 8 kwietnia 2022 r. był rejestrowany i transmitowany na facebookowej stronie Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich webinar: Mediacje administracyjne – zagadnienia praktyczne. Sołtysi i sołtyski, członkowie rad sołeckich z Małopolski	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		– ale jak się okazało w trakcie spotkania z całą Polską, dzięki transmisji na facebookowej stronie Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich, mogli uczestniczyć zorganizowanym specjalnie dla nich webinarium. W trakcie szkolenia zostały omówione takie tematy jak: 1. Idea i cel wprowadzenia mediacji do postępowania administracyjnego i ogólna charakterystyka alternatywnych metod rozstrzygania sporów. 2. Istota mediacji. 3. W jakich sprawach może być prowadzona mediacja? 4. Zasady mediacji (poufność, bezstronność, dobrowolność). 5. Wszczęcie mediacji i przebieg postępowania mediacyjnego. Kwalifikacje mediatora i jego rola. 3) Przeprowadzenie kursu pasterskiego dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik, zakończonego egzaminem certyfikującym realizowanym przez Izbę Rzemieślniczą oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach. Stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich zleciło Zespołowi Szkół Małopolska Szkoła Gościnności, przy którym działa Małopolskie Centrum Kształcenia Zawodowego w Myślenicach, przeprowadzenie kursu pasterskiego dla następujących zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik. 14 września 2022 r. bacowie i juhasi z Małopolski zakończyli kurs egzaminem certyfikującym realizowanym przez Izbę Rzemieślniczą i Małej Przedsiębiorczości w Katowicach, a 15 września 2022 r. w trakcie Międzynarodowego Kongresu Kultury Wołoskiej zostały uroczystie wręczone dyplomy dla osób, które ukończyły kurs pasterski na baców i juhasów. 4) Organizacja stoiska dla producentów produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych z Województwa Małopolskiego podczas Targów Smaki Regionów 2022 w Poznaniu. Zarząd IROW podpisał Województwem Małopolskim porozumienie na potrzeby organizacji wspólnego stoiska Województwa Małopolskiego i Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich na Targach Smaki Regionów 2022 w Poznaniu w celu współorganizacji promocji dziedzictwa kulinarnego Małopolski, tj. oferty produktów wysokiej jakości, w tym regionalnej, tradycyjnej i lokalnej żywności. W dniach 24 -26 września 2022 r. podczas Targów Smaki Regionów w Poznaniu zostało zorganizowane stoisko, na którym zaprezentowało się 10 producentów produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych z Małopolski, którzy prowadzili degustację i sprzedaż swoich produktów. Zaprezentowali oni szeroki wybór żywności i produktów wytwarzanych na bazie receptur przekazywanych z pokolenia na pokolenie.	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		5) Zasmakuj w Małopolsce - spotkanie dla producentów produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego. 14 - 15 listopad 2022 r., Hotel LEMON RESORT SPA w Gródku nad Dunajcem. To była jedyna taka w roku możliwość spotkania, porozmawiania, nawiązana współpracy z przedsiębiorcami i rolnikami z regionu. Producenci z Małopolski tworzą silną grupę, będącą wspólnym potencjałem rozwojowym Województwa Małopolskiego. Dlatego też podczas spotkania promotor kulinarny przeprowadził wykład o tym jak skutecznie i efektywnie wzmacniać markę produktów lokalnych i budować relacje z klientami. Wspólnie z dwoma szefami kuchni- Januszem Gancarczykiem (Restauracja Lemon) oraz Łukaszem Cichym (Restauracja Biała Róża oraz Restauracja Baster) producenci podczas panelu : Produkt lokalny - lista aktualnych problemów i wyzwań, dyskutowali o barierach we współpracy między producentem a odbiorcą, a także pracowali nad rozwiązaniami na przyszłość. Zwieńczeniem całego dnia intensywnej pracy, była wyśmienita kolacja przygotowana przez powyższych szefów z produktów lokalnych przywiezionych przez uczestników szkolenia. 6) Spotkanie świąteczno-noworoczne w powiecie dąbrowskim w dniu 29 grudnia 2022 r. Na koszty organizacji wydarzenia składały się: 1. Najem 2 Sali w Domu Parafialnym w Dąbrowie Tarnowskiej 2. Zapewnienie okolicznościowego poczęstunku dla 80 osób 3. Zapewnienie oprawy muzycznej spotkania <u>2023 r.:</u> W 2023 r. odbyły się: - 3 Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich w Krakowie: - Walne Zebranie Członków IROW w dniu 25 marca 2023 r. - Walne Zebranie Członków IROW w dniu 24 maja 2023 r. - Walne Zebranie Członków IROW w dniu 13 grudnia 2023 r. - 1 Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia 27 grudnia 2023 r. - 5 posiedzeń Zarządu Stowarzyszenia pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich w Krakowie: - Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 7 marca 2023 r. - Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 4 maja 2023 r. - Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 27 listopada 2023 r. - Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 13 grudnia 2023 r. - Posiedzenie Zarządu IROW w dniu 20 grudnia 2023 r.	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		W 2023 r. złożono 4 projekty w ramach konkursu 7/2023 do Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Plan Operacyjny na lata 2022-2023 - każdy z nich został wybrany do realizacji i w całości zrefundowany: 1) EtnoMałopolska – 3 dniowe warsztaty szkoleniowe dla przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa Małopolskiego – strażniczek dziedzictwa kulinarnego regionu. Warsztaty Etnomałopolska odbyły się w dniach 6 - 8 marca 2023 r. w obiekcie Borowy Dwór w Szaflarach, wzięło w nich udział 100 przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa Małopolskiego. Była to już czwarta edycja warsztatów Etnomałopolska – zapoczątkowanych w roku 2020, tym razem głównym celem operacji było odkrycie przez uczestniczki szkolenia roli jaką w zakresie ochrony i promowania lokalnego dziedzictwa kulinarnego pełnią koła gospodyń wiejskich. Uczestniczki szukały odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób najlepiej promować tradycję kulinarną i małopolską spuściznę by w ten sposób odkryć swoją rolę – rolę strażniczek dziedzictwa kulinarnego regionu. W maju 2023 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, w czerwcu wpłynęły środki z refundacji w pełnej kwocie. 2) Profesjonalne sołtyski i sołtysi działają lokalnie - szkolenie dla Sołtysów i Członków Rad Sołeckich z Województwa Małopolskiego. Operacja polegała na zorganizowaniu dwudniowego szkolenia dla 150 Sołtysów i Członków Rad Sołeckich z Województwa Małopolskiego w ramach Akademii Małopolskiego Sołtysa pn. Profesjonalne sołtyski i sołtysi działają lokalnie. Szkolenie odbyło się w dniach 25 – 26 marca br. w obiekcie Borowy Dwór w Szaflarach. Akademia Małopolskiego Sołtysa to projekt, który narodził się w 2021 r. i ma na celu integrację środowiska Sołtysów w Województwie Małopolskim poprzez organizowanie dla nich webinarów, szkoleń, konferencji i spotkań. W trakcie dwudniowego szkolenia zostały poruszone takie tematy jak: mądre przywództwo, Strategia Rozwoju Usług Społecznych (katalog usług społecznych dla mieszkańców sołectwa w oparciu o diagnozę lokalnych potrzeb), planowanie strategiczne i długofalowego w sołectwie - zgodnie ze strategią rozwoju województwa, powiatu, gminy i potrzebami mieszkańców, Pozyskiwanie środków dla społeczności lokalnych: programy Aktywni +, FIO, działalność pożytku publicznego: gmina, powiat, województwo, Fundacja Wspomagania Wsi, Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności, i inne źródła. W maju 2023 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, w czerwcu br. wpłynęły środki z refundacji w pełnej kwocie. 3) Warsztaty dla uczniów szkół podstawowych pn. Małopolski Festiwal Bezpieczeństwa.	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		17 czerwca br. zorganizowano w gminie Kłaj na terenie OSP Targowisko całodzinne warsztaty dla dzieci i młodzieży - uczniów szkół podstawowych pn. Małopolski Festiwal Bezpieczeństwa. Główną grupą docelową były dzieci w wieku szkolnym (szkoła podstawowa) - 200 osób, dla których zostały przeprowadzone zajęcia od godz. 10.00 do godz. 15.00. Od godz. 15.00 do godz. 19.00 w imprezie mogli wziąć udział wszyscy chętni lokalni mieszkańcy – a szczególnie dziadkowie z wnuczkami, ponieważ to właśnie dla nich przewidzianych było wiele atrakcji min. odblaskowy pokaz mody seniorów z wnuczkami. Seniorzy są nośnikami naszej historii, tradycji i wiedzy, a zasady poruszania się po drodze dla dzieci nie różnią się zbyt od tych dla dorosłych. Na każdym kroku powinniśmy więc dawać dobry przykład. Trudno wymagać od dziecka przepisów, których sami nie przestrzegamy! Wychowany w środowisku, w którym przestrzega się zasad bezpieczeństwa dziecko nauczy się ich automatycznie. W czerwcu 2023 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w listopadzie 2023 r. 4) Organizacja stoiska dla producentów produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych z Województwa Małopolskiego podczas Targów Smaki Regionów 2023 w Poznaniu. Operacja polegała na zorganizowaniu stoiska (wyspy) podczas Targów Smaki Regionów w Poznaniu (29 wrzesień- 1 październik), o powierzchni 120 m2, dla przedstawicieli 12 producentów produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych z Małopolski. Wystawcą zostało zapewnione stoisko z pełnym wyposażeniem, karty wstępu, karty parkingowe oraz noclegi. Wystawcy na stoisku Małopolski prowadzili degustację i sprzedaż swoich produktów. Zaprezentowali oni szeroki wybór żywności i produktów wytwarzanych na bazie receptur przekazywanych z pokolenia na pokolenie. W październiku 2023 r. został złożony wniosek o refundację kosztów do JR KSOW Województwa Małopolskiego, środki z refundacji w pełnej kwocie wpłynęły w listopadzie 2023 r. <u>W 2023 r. zrealizowano następujące zadania własne:</u> 1) Koncert świąteczno-noworoczny w powiecie proszowickim 15 stycznia 2023 r. w kościele parafialnym w Koszycach (powiat proszowicki) zorganizowano koncert kolęd i pastorałek w wykonaniu Kapeli Góralskiej Ciupaga. Było to spotkanie świąteczno-noworoczne członków IROW. 2) Przeprowadzenie kursu pasterskiego dla następujących zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik, zakończonego	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		egzaminem certyfikującym realizowanym przez Izbę Rzemieślniczą oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach. Stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich zleciło Zespołowi Szkół Małopolska Szkoła Gościnności, przy którym działa Małopolskie Centrum Kształcenia Zawodowego w Myślenicach, przeprowadzenie kursu pasterskiego dla następujących zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik. 21 września br. bacowie i juhasi biorący udział w tegorocznym kursie pasterskim przystąpili do egzaminu praktycznego zorganizowanego w bacówce u Krzysztofa Łasia w Białce Tatrzańskiej, a już następnego dnia w siedzibie Zespołu Szkół Małopolska Szkoła Gościnności czekał ich egzamin teoretyczny realizowany przez Izbę Rzemieślniczą i Małej Przedsiębiorczości w Katowicach. Wszyscy uczestnicy kursu tj. 19 uczestników kursu w zawodzie „baca czeladnik” oraz 11 kandydatów w zawodzie „juhas czeladnik” zdali egzamin praktyczny i teoretyczny. 3) Promocja żywości wysokiej jakości pochodzącej z terenu Województwa Małopolskiego tj. produktów tradycyjnych, regionalnych, lokalnych poprzez produkcje i emisje programów kulinarnych w telewizji. Stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich jest w trakcie końcowych prac nad cyklem programów poświęconych producentom produktów regionalnych, tradycyjnych skupionych dotychczas w Sieci Dziedzictwa Kulinarne Małopolska. Wyprodukowano 6 odcinków, po 10 minut oraz 30 sekundowe skróty, każdego z nich. Programy mają charakter kulinarny, promujący produkty poprzez pokazanie piękna przyrody całej Małopolski. Ujęcia były kręcone od maja do listopada 2022 r. w około 48 różnych lokalizacjach, znajdujących się na terenie Województwa Małopolskiego, pokazując różnorodność przyrodniczą województwa oraz miejsca pracy większości producentów. Punktem głównym, każdego odcinka jest przygotowywanie dań – potraw z udziałem producentów produktów regionalnych i tradycyjnych oraz szefów kuchni z Małopolski. Od maja 2022 r. kiedy to została podpisana umowa na produkcję sześciu 10 minutowych filmów kulinarnych mających na celu promocję produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego oraz 30 sekundowych skrótów każdego z nich były realizowane poszczególne jej etapy. Na okres sprawozdawczy przypada jej ostatni etap tzn. postprodukcja dźwięku, udźwiękowienie filmów, realizacja nagrania lektora, montaż dźwięku, mastering, color grading – uspojnienie wizualne ujęć, kolorowanie filmu. Ostateczny montaż wraz z przygotowaniem plików emisyjnych. 4) Organizacja spotkania przedstawicieli KGW z województwa małopolskiego pn.: „Małopolskie kobiety wyjątkowe i gospodarne”. W sobotę 27 maja 2023 r. Województwo Małopolskie wspólnie ze	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		Stowarzyszeniem pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich zorganizowało spotkanie dla 300 przedstawicieli KGW z województwa małopolskiego pn.: „Małopolskie kobiety wyjątkowe i gospodarne”. Była to okazja zarówno do wymiany doświadczeń jak i nabycia wiedzy dotyczącej m.in. budowania marki produktów regionalnych, tradycyjnych i lokalnych czy autoprezentacji. 5) Współpraca ze Szkołą Gastronomiczną nr 1 w Krakowie przy organizacji XXIV Małopolskiego Konkursu Szkół Gastronomicznych. W dniach 2 - 4 marca 2023 r. już po raz XXIV Zespół Szkół Gastronomicznych nr 1 w Krakowie zorganizował Małopolski Konkurs Szkół Gastronomicznych. Tematyka tegorocznego konkursu #SmakEstetykaKreatywność. Uczniowie z 22 szkół z Polski i z zagranicy rywalizowali w czterech kategoriach: kucharz, kelner, barman i cukiernik. Konkurs składał się z dwóch etapów, pierwszy etap w formie online: uczestnicy przesłali zgłoszenia i dokumentację fotograficzną swojej pracy. Następnie komisja wyłoniła uczestników do części stacjonarnej. Celem konkursu było: - propagowanie różnorodności potraw i napojów, - dokonywanie oceny własnych umiejętności zawodowych, - doskonalenie umiejętności stosowania technologii informatycznych, - popularyzacja świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w mediach społecznościowych, - pogłębianie zawodowych zainteresowań uczniów, - rozwijanie kreatywności, - wyrabianie poczucia estetyki i piękna, - integracja szkół o tym samym profilu kształcenia, - nawiązanie współpracy ze szkołami z zagranicy. Z budżetu IROW zostały ufundowane nagrody dla uczestników oraz został sfinansowany nocleg członków jury. 6) Organizacja wraz z Małopolską Organizacją Turystyczną stoiska dla winiarzy z małopolski podczas Targów Wino w Poznaniu. WINO - Targi Polskich Win i Winnic w Poznaniu – 16-18 marzec 2023 . Zostało zorganizowane stoisko i zaprezentowało się na nim aż 10 winnic z Województwa Małopolskiego. 7) Organizacja kolacji pn. „W małopolskim gronie” , której celem była promocja winiarzy małopolskich oraz produktów regionalnych i tradycyjnych z naszego regionu. 13 kwietnia 2023 r. w restauracji „Biała Róża” w Krakowie została zorganizowana komentowana kolacja regionalna pn. „W małopolskim gronie”. Zaprezentowało się na niej 6 małopolskich winnic – ich właściciele opowiedzieli o historii powstania własnej winnicy oraz procesie wytwarzania wina. Wszystkie podane tego wieczoru dania były zrobione z produktów regionalnych i	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		tradycyjnych z małopolski. Wśród zaproszonych gości byli zarówno winiarze, producenci regionalni z małopolski jak również blogerzy kulinarni, krakowscy somelierzy i dziennikarze kulinarni. Celem spotkania była promocja walorów kulinarnych- a przede wszystkim promocja małopolskiego winiarstwa. 8) Współpraca ze Szkołą Gastronomiczną nr 1 w Krakowie oraz Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie przy organizacji szkolenia dla nauczycieli z branży gastronomicznej na temat „Dobre praktyki w małym przetwórstwie i sprzedaży bezpośredniej w Unii Europejskiej”. Od 16 do 18 maja Szkoła Gastronomiczna nr 1 w Krakowie wspólnie z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie zorganizowała szkolenie dla nauczycieli z branży gastronomicznej na temat „Dobre praktyki w małym przetwórstwie i sprzedaży bezpośredniej w Unii Europejskiej”. Główne założenia szkolenia to: przedstawić formy działalności umożliwiające produkcję i sprzedaż żywności w gospodarstwie rolnym, scharakteryzować nowe formy i techniki sprzedaży – podejście biznesowe przy wprowadzaniu produktów na rynek, przeanalizować dobre praktyki funkcjonowania małych przetwórnictw na podstawie wizyty i warsztatów w gospodarstwie prowadzącym produkcję żywności, ocenić innowacyjne rozwiązania w zakresie produkcji i sprzedaży żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego. IROW włączył się w organizację szkolenia poprzez przeprowadzenie wykładu nt. produktów regionalnych i tradycyjnych z województwa małopolskiego oraz procesu ich certyfikacji połączonego z degustacją. 9) Zapewnienie transportu dla przedstawicieli Sołtysów, Sołtysek, KGW, seniorów z Małopolski do Warszawy w celu wzięcia udziału w spotkaniu z Pierwszą Damą w Pałacu Prezydenckim. W dniach 11-12 września 2023 r. grupa Sołtysów, Sołtysek, przedstawicieli KGW, seniorów z Małopolski wzięła udział w wyjeździe do Warszawy, którego celem była wizyta w Pałacu Prezydenckim i spotkanie z Pierwszą Damą. Mieszkańcy Małopolski ubrani w regionalne stroje przywieźli do Warszawy to co najlepsze z Małopolski: produkty tradycyjne, rękodzieło oraz muzykę folklorystyczną. 10) Promocja produktów tradycyjnych i regionalnych Małopolski podczas jubileuszu 40-LECIA KGW SZLACHCIANKI 24 września 2023 r. w siedzibie OSP Nowa Wieś Szlachecka Panie z KGW Szlachcianki świętowały swój jubileusz – 40 lecie istnienia. W trakcie tego wydarzenia IROW zorganizował poczęstunek dla uczestników, który składał się z dań przygotowanych na bazie produktów tradycyjnych i regionalnych Województwa Małopolskiego.	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		11) Dostosowanie programów kulinarnych „Zasmakuj w Małopolsce” w celu spełnienia wymogów TVP odnośnie prezentowania wyrobów alkoholowych oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości. W ramach realizacji przedmiotu niniejszej umowy Wykonawca zobowiązany był do: 1. przemontowania programów „Zasmakuj w Małopolsce” w momentach wymagających zmian w obrazie oraz dźwięku na potrzeby TVP (6 odcinków po 10 minut każdy oraz 6 spotów 30 sekundowych); 2. nadzoru reżyserskiego; 3. koordynacji postprodukcji; 4. kolor - korekcja nowych ujęć; 5. nagrania lektora; 6. postprodukcji dźwięku; 7. przygotowania plików emisyjnych według wytycznych TVP. 2) Sołtys na zagrodzie - równy wojewodzie! – spotkanie dla Sołtysów i Członków Rad Sołeckich w ramach Akademii Małopolskiego Sołtysa. W dniach 4-5 listopada br. IROW zorganizował w Raławicach, już drugie w tym roku spotkanie dla sołtysów oraz członków rad sołeckich z Województwa Małopolskiego, w którym wzięło udział prawie 200 osób. Tym razem skupiono się na aspektach prawnych, były poruszane takie tematy jak: Prawa i obowiązki sołtysa na podstawie ustawy o samorządzie gminnym oraz innych aktów prawnych, statuty sołectwa; Podstawy samorządu terytorialnego i postępowania administracyjnego. Najczęstsze spory w społeczności wiejskiej. W trakcie szkolenia miało miejsce również uroczyste przedstawienie laureatów konkursów organizowanym przez Województwo Małopolsce dla sołtysów i sołectw w 2023 r. 13) Zasmakuj w Małopolsce – spotkanie dla producentów produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego. W dniach 20-21 listopada 2023 r. w Krynicy miało miejsce doroczne spotkanie szkoleniowe dla producentów produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego. Wzięło w nim udział 110- osób – przedstawiciele ponad 50 firm z Małopolski. Tematem przewodnim spotkania był marketing i PR oraz zasady skutecznej komunikacji w marketingu i sprzedaży. Ponadto miało miejsce premierowy pokaz filmów „Zasmakuj w Małopolsce” mających na celu promocję produktów regionalnych i tradycyjnych z Województwa Małopolskiego. Zwieńczeniem spotkania była uroczysta kolacja komentowana przygotowana przez 3 szefów kuchni z produktów regionalnych i tradycyjnych z Małopolski – kolację poprowadzi historyk w świecie wina – od ponad dwóch dekad zaangażowany w krzewienie kultury wina – jako szkoleniowiec, dziennikarz prasowy, internetowy a także radiowy.	

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
		14) Kompleksowa organizacja w dniu 27 grudnia 2023 roku „Spotkania świąteczno – noworocznego w powiecie dąbrowskim”. W ramach realizacji przedmiotu niniejszej umowy wykonawca zobowiązany był do: 1) najmu 2 sali w Domu Parafialnym w Dąbrowie Tarnowskiej wraz z nagłośnieniem, 2) zapewnienia okolicznościowego poczęstunku dla 80 osób, 3) zapewnienia oprawy muzycznej spotkania.	
A.6. Poprawa jakości powietrza w Powiecie Proszowickim. A.8. Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	Remont i przebudowa Domu Pomocy Społecznej w Łyszkowicach: modernizacja systemu ogrzewania poprzez budowę lokalnych kotłowni gazowych, instalacji solarnej	w trakcie realizacji	koszty podane w tabeli nr 23

Tabela 29. Realizacja zadań monitorowanych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego.

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja	
			2022	2023
Zadania monitorowane				
A.2. Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	Gmina Pałecznica	Wdrażanie Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego	87 975,19 zł	110 307,71 zł
A.8. Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.		Partnerski Projekt Budowy Instalacji Odnawialnych Źródeł Energii dla Gmin Województwa Małopolskiego	37 407,33 zł	37 372,00 zł
A.8. Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	Gmina Koniusza	Odnawialne źródła energii	Realizacja zadania przesunięta na lata 2024-2025	
D.2. Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej		Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Koniusza	167 360,75 zł	5 000,00 zł
A.7. Redukcja emisji zanieczyszczeń z transportu B.1. Przebudowy i modernizacje dróg	Gmina Nowe Brzesko	Budowa systemu odwadniającego drogę gminną - ul. Św. Huberta w miejscowości Nowe Brzesko	2 000,00 zł	63 700,00 zł
			W ramach inwestycji wykonano: - kanał rurowy PP400 SN8 - 23,1 mb - kanał rurowy PEHD DN800 SN8 - 32,0 mb	

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja	
			2022	2023
			- kanał rurowy PEHD DN1200 SN8- 192,3 mb., - przebudowę odcinka sieci wodociągowej żeliwnej DN150 na PE100 RC PN16 SDR11 fi 160x14,6- 5,0 mb., - kanał rurowy PP500 SN8 - 14,9 mb., - rów odpływowy otwarty o przekroju prostokątnym - 58,5 mb., - przepusty PP500 SN12 - 5,50 mb. + 5,90 (szt. 2) - wylot prefabrykowany żelbetowy kanału burzowego na skrzyżowaniu ul. Sienkiewicza i ul. Podwale DN315 - szt. 1 - przebudowę przyłączy energetycznych kablowych - przebudowę doziemnej i napowietrznej sieci teletechnicznej Całkowity koszt inwestycji 927 tys. zł - realizację zadanie ukończono w 2024r	
		Budowa systemu odwadniającego drogę gminną w miejscowości Hebdów (Stary)	Zadanie w trakcie opracowania koncepcyjnego	
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hebdów – I etap	1 706 000,00 zł	1 170 000,00 zł
			W ramach inwestycji wykonano: <i>Kanalizację sanitarną o parametrach:</i> - Kolektory grawitacyjne główne: 0200 mm PVC SN8 ze ścianką litą L=1509,7 m Przyłącza: 0160 mm PVC SN8 ze ścianką litą L=237,0 m - Rurociągi tłoczne: 090 mm PE 100 L=652,1m Studnie rewizyjne: 01200 mm betonowe 1 szt. 01000 mm z tw. sztucznych 29 szt. 01000 mm betonowe 3 szt. 0600 mm z tw. sztucznych 26 szt. 0600 mm betonowe 3 szt. - Studnie rozprężne: 0800 mm z tw. sztucznych 2 szt. - Przepompownie sieciowe: 2 szt.	
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hebdów – II etap	17 600,00 zł	1 500,00 zł
			Realizacja zadania obejmuje: Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej dla budowy sieci kanalizacyjnej, dla następującego zakresu rzeczowego: - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o długości ok. 1300 m. - Przyłącza do granic posesji do działek zagospodarowanych i działek przeznaczonych pod zabudowę w posiadanym przez gminę Studium	

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja	
			2022	2023
			uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. c) Przyłącza do stałych mieszkańców w ilości ok. 36 szt. zakończone na posesji studzienką przyłączeniową. Planowane zakończenie zadania to czerwiec 2025, planowany całkowity koszt 5 mln 542 tys. zł - zadanie realizowane w systemie zaprojektuj - wybuduj	
		Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Nowym Brzesku	Realizacja zadania zakończyła się w 2021 r.	
A.8. Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii		Partnerski projekt budowy instalacji odnawialnych źródeł energii dla gmin województwa małopolskiego	65 421,64 zł	9 786,44 zł
			Globalna wartość zadania do zakończenia: 1.489.856,16 zł (poniesiona i planowana do poniesienia) Globalnie dofinansowanie do zadania: 735 841,80 zł (uzyskane i przewidziane do uzyskania) Udział finansowy Mieszkańców: 587 887,33 zł (poniesiony) Wydatki poniesione do XII 2021: 1.456.192,06 zł Montaże instalacji OZE i zostały zakończone w 2021 r., koszty poniesione w 2022 i 2023 r to koszty związane z realizacją projektu, (wydatki nie uwzględniają uzyskanego zwrotu z VAT-u)	
A.8. Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina Koszyce	Odnawialne źródła energii - pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł	16 523,08 zł	3 406 254,45 zł
			Instalacje fotowoltaiczne na ujęciach wody, na 2 szkołach, pompa ciepła w szkole Podstawowej w Koszycach	
H.1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i stabilności ekosystemów poprzez zrównoważone użytkowanie jej elementów		Rewitalizacja Parku w Koszycach	-	-
H.2. Propagowanie idei ochrony przyrody poprzez wzmocnienie potencjału turystycznego na obszarach chronionych		Stworzenie ścieżek wypoczynkowych	-	1 123 862,39 zł
			Budowa ścieżek rowerowych z wieżą widokową	
	Gmina Pałecznica	Gospodarowanie odpadami	669 450,63 zł	754 220,04 zł

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja	
			2022	2023
G.1. Minimalizacja składowanych odpadów	Gmina Radziemice	komunalnymi, w tym m.in.: odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, prowadzenie PSZOK	650 384,64 zł	776 314,70 zł
	Gmina Koniusza		3 841 701,78 zł	5 711 934,47 zł
	Gmina Proszowice		4 178 641,07 zł	5 695 845,88 zł
	Gmina Nowe Brzesko		1 323 779,90 zł	1 520 390,35 zł
	Gmina Koszyce		1 160 617,67 zł	1 316 193,65 zł
	Gmina Pałecznica	Prowadzenie monitoringu eksploatacyjnego i poeksploatacyjnego składowisk odpadów, w tym monitoringu gruntowo-wodnego	-	-
	Gmina Radziemice		-	-
	Gmina Koniusza		-	-
	Gmina Proszowice		14 883,00 zł	15 006,00 zł
	Gmina Nowe Brzesko		-	-
	Gmina Koszyce		-	-
	Gmina Pałecznica	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	19 846,94 zł	-
	Gmina Radziemice		22 649,76 zł	31 030,12 zł
	Gmina Koniusza		53 892,87 zł	127 400,59 zł
	Gmina Proszowice		43 099,27 zł	47 459,30 zł
	Gmina Nowe Brzesko		21 644,93 zł	0,00 zł
			Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowe Brzesko w 2023 r. odbywał się w ramach przedsięwzięcia pn.: „Usuwanie azbestu z terenu Gmin należących do Związku Międzygminnego d.s. Gazyfikacji, Rozwoju Terenów Wiejskich i Ochrony Środowiska" Gmina Nowe Brzesko nie poniosła żadnych kosztów realizacji zadania.	
	Gmina Koszyce		-	-

Źródło: Informacje pozyskane z gmin Powiatu Proszowickiego.

6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego zostały określone wskaźniki postępów i skutków realizacji programu. Poniżej w tabeli określono obecne wartości wskaźników monitorowania w odniesieniu do wartości bazowych, określonych w Programie. Wartości wskaźników określono w oparciu o dane aktualnie dostępne, co pozwala na obrazowanie kategorii ilościowych i jakościowych, obecnych w ocenianiu stanu środowiska. Pozyskanie danych wskaźnikowych opiera się głównie na standardowo dostępnych źródłach: danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych GIOŚ-RWMS w Krakowie. Na podstawie tak przygotowanego zestawu wskaźników możliwe jest określenie tendencji zmian w poszczególnych komponentach środowiska. Zastosowano następujące oznaczenia w tabeli ze wskaźnikami monitoringu:

- - poprawa wskaźnika,
- - pogorszenie wskaźnika,
- - brak wyraźnej tendencji/istotnych zmian lub brak danych.

Tabela 30. Wskaźniki monitoringu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego w odniesieniu do wartości bazowej.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość obecna	Tendencje zmian
Powietrze atmosferyczne					
1.	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy w której leży powiat	Klasa jakości	Klasa C: PM10, PM2,5, B(a)P	Klasa C: PM10, B(a)P	Liczba substancji dla których dochodziło do przekroczeń wartości dopuszczalnych uległa zmniejszeniu (brak przekroczeń dla PM2,5 w 2023 r.)
2.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu	Mg/rok	8	5	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu proszowickiego uległa zmniejszeniu o 3 Mg/rok
3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu	Mg/rok	2 858	2 188	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu proszowickiego uległa zmniejszeniu o 670 Mg/rok
Klimat akustyczny					
4.	Liczba mieszkańców narażonych na hałas drogowy dla wskaźnika L_{DWN} oraz L_N dla wybranych odcinków dróg na terenie Powiatu Proszowickiego.	Ilość mieszkańców	dla L_{DWN} : 3 830* dla L_N : 786*		Brak możliwości porównania – mapa akustyczna i Program Ochrony Środowiska przed hałasem wykonywane są co 5 lat
5.	Liczba pojazdów mechanicznych ogółem zarejestrowanych na terenie powiatu	szt.	49 102	54 679	Liczba pojazdów mechanicznych ogółem zarejestrowanych na terenie powiatu wzrosła o 5 577 szt.
Pola elektromagnetyczne					
6.	Miejsca i wartości pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu	[V/m]	Proszowice: 0,36, Koszyce: 0,00	Proszowice: 0,56, Nowe Brzesko: <0,3, Koszyce: <0,3	Porównanie wartości pomiarowych: - dla punktu w Proszowicach – nastąpił wzrost wartości o 0,2 V/m – jednak poniżej wartości dopuszczalnej, - dla punktu w Koszycach – nastąpił wzrost wartości o 0,3 V/m – jednak poniżej wartości dopuszczalnej
7.	Średnie natężenie PEM dla wszystkich punktów pomiarowych w miastach województwa małopolskiego	[V/m]	0,26 (wartość średnia dla miast poniżej 50 tys. mieszkańców)	0,72	Nastąpił wzrost średniego natężenia PEM dla wszystkich miast województwa małopolskiego o 0,46 V/m - zmierzone wartości PEM są znacznie poniżej wartości dopuszczalnych

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość obecna	Tendencje zmian
8.	Średnie natężenie PEM dla terenów wiejskich województwa małopolskiego	[V/m]	0,11	0,19	Nastąpił wzrost średniego natężenia PEM dla terenów wiejskich województwa małopolskiego o 0,08 V/m - zmierzone wartości PEM są znacznie poniżej wartości dopuszczalnych
Zasoby i jakość wód					
9.	Jakość wód podziemnych	Wg obowiązującej klasyfikacji	Kościelec: I klasa – wskaźniki organiczne, III klasa wskaźniki nieorganiczne	Kościelec: III klasa	Klasa jakości wód podziemnych w zakresie wskaźników nieorganicznych nie uległa zmianie
10.	Jakość wód powierzchniowych	Wg obowiązującej klasyfikacji	<u>Stan/potencjał ekologiczny JCWP:</u> - Potok Kościelnicki - słaby, - Ropotek – słaby, - Dopływ spod Szczytnik – umiarkowany, - Potok Jakubowicki – słaby, - Dopływ z Mniszowa – słaby, - Łękawa – słaby	<u>Stan/potencjał ekologiczny JCWP nie był określany</u> <u>Elementy biologiczne:</u> - V klasa jakości. <u>Elementy</u> - V klasa jakości. <u>Elementy fizykochemiczne:</u> - >II klasę jakości. <u>Elementy fizykochemiczne</u> - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne: - I klasę jakości.	Brak możliwości porównania w 2022 roku nie określano stanu/potencjału ekologicznego. W roku 2022 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475)
Gospodarka wodno-ściekowa					
11.	Zwodociągowanie powiatu	%	92,0	92,6*	Wskaźnik zwodociągowania powiatu wzrósł o 0,6 punktu procentowego
12.	Skanalizowanie powiatu	%	34,6	36,5*	Wskaźnik skanalizowania powiatu wzrósł o 1,9 punktu procentowego
13.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	246,3	265,3	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wzrosła o 19,0 km

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość obecna	Tendencje zmian
14.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	30,9	36,0	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wzrósł o 5,1 punktu procentowego
15.	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	RLM	27 746	29 220	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków wzrosła o 1 474 RLM
16.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania	%	100,00	100,00	Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczania nie uległa zmianie
17.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam ³	2 259,4	2 195,3	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku uległo zmniejszeniu o 64,1 dam ³
18.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	0,0	0,0	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem nie uległ zmianie
19.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	777,6	778,5*	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej wzrosła o 0,9 km
20.	Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca/rok	m ³	33,7	31,2	Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca/rok spadło o 2,5 m ³ /rok
Zasoby geologiczne					
21.	Liczba zasobów złóż kopalin na terenie powiatu Wydobycie kopalin na terenie powiatu	szt.	5 złóż, wydobycie: ropy naftowe: 4,35 tys. ton	5 złóż, wydobycie: ropy naftowe: 3,50 tys. ton	Ilość złóż pozostaje bez zmian, spadło wydobycie ropy naftowej o 0,85 tys. ton
Gleby					
22.	Liczba punktów pomiarowych gleb na terenie powiatu	szt.	1 punkt pomiarowy: Posądza gm. Koniusza	brak pomiarów	Brak możliwości porównania ze względu na brak pomiarów
23.	Liczba i rodzaj zanieczyszczeń dla których dochodzi do przekroczeń wartości dopuszczalnych	szt.	brak przekroczeń wartości dopuszczalnych w badanym punkcie pomiarowym	brak pomiarów	Brak możliwości porównania ze względu na brak pomiarów

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość obecna	Tendencje zmian
Gospodarka odpadami					
24.	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów	%	19,6	30,6	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów zdecydowanie uległ zwiększeniu
25.	Ilość wyrobów azbestowych pozostała do usunięcia	Mg	10 975,327	8 369,781	Ilość wyrobów azbestowych pozostała do usunięcia uległa zwiększeniu – powodem jest zgłaszanie do ewidencji posesji na których występują wyroby zawierające azbest, które nie zostały uwzględnione podczas inwentaryzacji
Zasoby przyrodnicze					
26.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)	ha	6 606,04	6 599,51	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000) uległa zmniejszeniu o 6,53 ha
27.	Obszary NATURA 2000	szt.	0	0	Bez zmian
28.	Parki narodowe	ha	0,00	0,00	Na terenie powiatu nie występują parki narodowe
29.	Parki Krajobrazowe	ha	0,00	0,00	Na terenie powiatu nie występują parki krajobrazowe
30.	Rezerваты przyrody	ha	0,00	0,00	Na terenie powiatu nie występują rezerваты przyrody
31.	Obszary chronionego krajobrazu	ha	6 606,04	6 599,47	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu uległa zmniejszeniu o 6,57 ha
32.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	5 034,00	5 034,00	Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych pozostała bez zmian
33.	Użytki ekologiczne	ha	0,00	0,00	Na terenie powiatu nie występują użytki ekologiczne
34.	Pomniki przyrody	szt.	22	27	Liczba pomników przyrody zwiększyła się o 5 szt.
35.	Lesistość powiatu	%	1,8	1,5	Wskaźnik lesistości powiatu uległ zmniejszeniu o 0,3 punktu procentowego
36.	Powierzchnia lasów	ha	742,23	613,10	Powierzchnia lasów uległa zmniejszeniu o 129,13 ha

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość obecna	Tendencje zmian
37.	Powierzchnia gruntów leśnych	ha	746,02	616,90	Powierzchnia gruntów leśnych uległa zmniejszeniu o 139,12 ha
38.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	ha	12,61	12,14	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem uległa zmniejszeniu o 0,47 ha
Zagrożenia poważnymi awariami					
39.	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - duże: - średnie: - lokalne: - małe:	szt.	0 8 381 26	0 21 365 32	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Zmniejszeniu uległa liczba zdarzeń średnich, wzrosła liczba zdarzeń lokalnych i małych

6.1 Analiza wskaźników monitoringu POŚ

Analizując tendencję wskaźników w tabeli monitorowania:

- stan środowiska dla 17 wskaźników określony został jako bez zmian w odniesieniu do wartości bazowej,
- dla 12 wskaźników zanotowano zmianę na (+) w odniesieniu do wartości bazowej,
- dla 10 wskaźników zanotowano zmiany na (-) stanu w odniesieniu do wartości bazowej,

Obecnie Powiat Proszowicki jest w trakcie opracowywania nowego Programu Ochrony Środowiska, którego realizacja będzie przedmiotem systematycznego procesu monitorowania i oceny. Zgodnie z wymogiem ustawowym co dwa lata Starosta sporządza raport z jego realizacji. Dla efektywnego wdrażania Programu konieczne jest regularne zbieranie, analiza i ocena danych. System monitoringu skupia się przede wszystkim na efektywności wdrażanych działań i zadań oraz opiera na obiektywnych i dostępnych wskaźnikach monitorowania, których porównanie w kolejnych raportach daje obraz gradientu zachodzących zmian w środowisku Powiatu Proszowickiego.

7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego priorytety, cele i działania zgodne były z kierunkami Polityki Ekologicznej 2030. Skonkretyzowanie zadań dotyczy Powiatu, jednak obejmuje także tematycznie funkcjonowanie innych jednostek terytorialnych, w tym przede wszystkim gmin. Akceptacja celów i zadań w przyjętym Programie Ochrony Środowiska nie oznacza powstania budżetu inwestycyjnego na potrzeby Programu Ochrony Środowiska. System budżetowy samorządów obejmuje 1 rok działania, a więc planowanie odbywa się w krótkim cyklu i dostosowywane jest do doraźnych ram i sytuacji. Realizacja Programu w miarę jego realizacji stwarza więc problemy, tak natury finansowej (trudność w pozyskaniu środków finansowych dysponując niewielkim udziałem własnym), zmieniające się potrzeby bieżące mieszkańców, czynniki zewnętrzne, zmiana ustawodawstwa etc.)

Tabela 31. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji.

L.p.	Obszar interwencji	Miara celu	Wartość miary		Uwagi
			bazowa	obecna	
1.	Klimat i powietrze atmosferyczne	Emisja zanieczyszczeń: - pyłowych - gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu w Mg	8 2 858	5 2 188	Emisja zanieczyszczeń: - pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu uległa zmniejszeniu o 3 Mg/rok, - gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu uległa zmniejszeniu o 670 Mg/rok
2.	Klimat akustyczny	Wielkość przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w punktach pomiarowych wg pomiarów GIOŚ-RWMS dla pory dnia i pory nocy wyrażonego wskaźnikiem L_{DWN} i L_N	L_{DWN} : 6,6 dB L_N : 10,8 dB	wg Strategicznej mapy hałasu 2021 określano liczbę osób narażonych na hałas drogowy oraz liczbę lokali mieszkalnych w przekroczeniach hałasu	Brak możliwości porównania ze względu na punkty pomiarowe umieszczone w przy różnych drogach w obrębie Powiatu Proszowickiego
3.	Pola elektromagnetyczne	Wartość PEM zmierzona w punktach pomiarowych na terenie Powiatu Proszowickiego lub średnia wartość PEM dla terenów wiejskich województwa małopolskiego	Proszowice: 0,36 V/m, Koszyce: 0 V/m	Proszowice, ul. 3 Maja: 0,56 V/m, Nowe Brzesko, ul. Krakowska: <0,3 V/m, Koszyce: <0,3 V/m	Porównanie wartości pomiarowych: - dla punktu w Proszowicach – nastąpił wzrost wartości o 0,2 V/m – jednak poniżej wartości dopuszczalnej, - dla punktu w Koszycach – nastąpił wzrost wartości o 0,3 V/m – jednak poniżej wartości dopuszczalnej
4.	Zasoby i jakość wód powierzchniowych i podziemnych	Stan/potencjał ekologiczny w badanych JCWP na terenie powiatu	<u>Wody powierzchniowe:</u> Stan/potencjał ekologiczny: Potok Kościelnicki z dopływami: <i>słaby</i> , Ropotek: <i>słaby</i> , Dopływ spod Szczytnik: <i>umiarkowany</i> , Potok Jakubowicki: <i>słaby</i> , Dopływ z Mniszowa: <i>słaby</i> , Łękawa: <i>słaby</i> <u>Wody podziemne:</u> Kościelec: I klasa – wskaźniki organiczne, III klasa wskaźniki nieorganiczne	<u>Wody powierzchniowe:</u> Stan/potencjał ekologiczny JCWP nie był określany <u>Elementy biologiczne:</u> - V klasa jakości. <u>Elementy - V klasa jakości.</u> <u>Elementy fizykochemiczne:</u> - >II klasę jakości. <u>Elementy fizykochemiczne - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:</u> - I klasę jakości. <u>Wody podziemne:</u> Kościelec: III klasa	Brak możliwości porównania – w roku 2022 nie był określany stan/potencjał ekologiczny wód na terenie powiatu

5.	Zasoby geologiczne	Liczba udokumentowanych złóż surowców mineralnych [szt.] <i>Roczne wydobycie surowców [tys. ton]</i>	5 złóż, wydobycie: ropy naftowej: 4,35 tys. ton	5 złóż, wydobycie: ropy naftowej: 3,50 tys. ton	Ilość złóż pozostaje bez zmian, spadło wydobycie ropy naftowej o 0,85 tys. ton
6.	Gleby	Liczba i rodzaj zanieczyszczeń dla których dochodzi do przekroczeń wartości dopuszczalnych	brak przekroczeń wartości dopuszczalnych w badanym punkcie pomiarowym w m. Posądza	brak pomiarów	Brak możliwości porównania ze względu na brak pomiarów
7.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [Mg]	5 484,21	8 013,29	W odniesieniu do wartości bazowej ilość zebranych odpadów komunalnych wzrosła o 2 529,08 Mg
		Masa zebranych selektywnie odpadów komunalnych (ogółem) [Mg]	1 339,93	3 528,99	W odniesieniu do wartości bazowej ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie wzrosła o 2 189,06 Mg
		Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]	19,6	30,6	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów zdecydowanie uległ zwiększeniu
		Ilość wyrobów azbestowych pozostała do usunięcia [Mg]	10 975,327	8 374,431	Ilość wyrobów azbestowych pozostała do usunięcia uległa zwiększeniu – powodem jest zgłaszanie do ewidencji posesji na których występują wyroby zawierające azbest, które nie zostały uwzględnione podczas inwentaryzacji
8.	Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem	6 606,04 ha	6 599,51	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000) uległa zmniejszeniu o 6,53 ha
9.	Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - małe: - lokalne: - średnie: - duże:	26 381 8 0	32 365 21 0	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Zmniejszeniu uległa liczba zdarzeń średnich, wzrosła liczba zdarzeń lokalnych i małych

Uwaga: * dane dla roku 2022 – w czasie wykonywania opracowania nie były dostępne dane GUS i GIOŚ-RWMS za 2023 rok

Wartości mierników celów głównych, analizując tendencję mierników celów w odniesieniu do wartości bazowej:

- dla 3 mierników określono stan jako bez zmian w odniesieniu do wartości bazowej,
- dla 4 mierników zanotowano poprawę w odniesieniu do wartości bazowej,
- dla 2 mierników zanotowano pogorszenie stanu w odniesieniu do wartości bazowej.

Oceniając:

- dla opracowanych Wytycznych MŚ do opracowania programów ochrony środowiska, określenie mierników i ich wartości jest podejściem nowym i nie było wykonywane dla wcześniejszych Programów ochrony środowiska i Raportów z Programu ochrony środowiska,
- okres dwuletni, za który jest opracowany niniejszy Raport, jest często okresem zbyt krótkim na dokonanie poprawnej oceny tendencji zmian w poszczególnych obszarach interwencji środowiska, co związane jest tak z samym charakterem zmian, jak i realizacją programów wieloletnich (np. Krajowy program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, czy Program ochrony Powietrza, również kompleksowej oceny jakości klimatu akustycznego dokonuje się co 5 lat w ramach sporządzania map akustycznych czy POŚPH).

Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w požądane przez ogół mieszkańców Powiatu kierunki - np. poprawę stanu wód, powietrza atmosferycznego, zmniejszenie promieniowania elektromagnetycznego. Analizując przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego zadania należy stwierdzić:

- zrealizowane zostały najważniejsze zadania w zakresie ochrony powietrza, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz gospodarki odpadami,
- dodatkowo w różnych komponentach środowiska zrealizowano szereg zadań (sklasyfikowanych jako „inne”) nie ujętych w Programie, jednakże wpisujących się w ramy ogólnie pojętej ochrony środowiska.

Powodem braku realizacji niektórych zadań było:

- braki środków finansowych na realizację niektórych zadań,
- przesunięcie terminu realizacji zadania na kolejne lata,
- zmiana priorytetów wykonawczych w realizacji zadań na terenie powiatu,
- bieżąca ocena sytuacji i potrzeb na terenie powiatu.

8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA.

Przeprowadzona analiza zakresu (lata 2022-2023) i stopnia realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego odbywała się w czasie obowiązywania Polityki Ekologicznej Państwa 2030.

Obecny, obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego oparty jest na zapisach następujących aktualnych dokumentów:

- *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku* (Dz.U. 2024 poz. 54 - tekst jednolity ze zm.) definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin,
- *Wytyczne Ministra Środowiska do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, które podają sposób i zakres dokumentu oraz wskazówki, co do zawartości programów; do podstawowych zasad tworzenia programów ochrony środowiska należą:
 - zwięzłość i prostota,
 - spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi,
 - konsekwentne i świadome stosowanie terminów,
 - oparcie na wiarygodnych danych,
 - prawidłowe określenie celów,
 - przygotowanie założeń do POŚ,
 - włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ,
 - przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wytycznych określono następujące obszary interwencji:

11. ochrona klimatu i jakości powietrza,
12. zagrożenia hałasem,
13. pola elektromagnetyczne,
14. gospodarowanie wodami,
15. gospodarka wodno-ściekowa,
16. zasoby geologiczne,
17. gleby,
18. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
19. zasoby przyrodnicze,
20. zagrożenia poważnymi awariami.

Wymienione powyżej obszary interwencji powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne,
- monitoring środowiska.

9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w powiecie. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na poziomie powiatowym należy pamiętać, że praktycznie zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorząd powiatu i gmin oraz podmiotów gospodarczych. Charakter zadań z zakresu ochrony środowiska wykonywany przez samorząd powiatu wpływa na możliwości bezpośredniej i pośredniej ochrony środowiska na terenie powiatu.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zadania, które były realizowane w latach 2022-2023 - do najważniejszych z nich można zaliczyć zadania w zakresie:

- ochrony powietrza,
- ochrony wód,
- ochrony przed hałasem,
- ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- edukacji ekologicznej.

Podsumowując należy zauważyć, iż większość zadań została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji (zadania ciągłe).

10. LITERATURA

1. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027.
2. Sprawozdania z realizacji budżetu Powiatu Proszowickiego za lata 2022 i 2023.
3. Rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Krakowie.
4. Program ochrony środowiska przez hałasem dla województwa małopolskiego.
5. Roczna ocena jakości powietrza za 2022 i 2023 rok, raport wojewódzki GIOŚ-RWMŚ Kraków.
6. Ocena jakości wód powierzchniowych GIOŚ-RWMŚ.
7. Ocena stanu czystości wód podziemnych GIOŚ-RWMŚ .
8. Badania PEM GIOŚ-RWMŚ.
9. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych.
10. www.mos.gov.pl

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. z 2024r. poz. 54 z późn. zm.) organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia Radzie Powiatu.

Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska nie określają wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji powiatowego programu ochrony środowiska.

Przedstawiony Raport zawiera zadania zrealizowane w latach 2022-2023, wskazane w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Proszowickiego na lata 2020-2023 z prognozą do 2027 roku, przyjęty uchwałą nr XXIII/176/2020 Rady Powiatu Proszowickiego z dnia 17 września 2020r.

Zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska po przedstawieniu Radzie Powiatu, niniejszy Raport zostanie przekazany do organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.